

**გრემოლ რობაკიძის სახელობის
უნივერსიტეტი**

GRIGOL ROBAKIDZE UNIVERSITY

სტუდენტთა საერთაშორიო სამეცნიერო კონფერენცია

Students' International Scientific Conference

ტ ზ ზოიზ

Abstracts

ტ ოზლ ზოიზ

TBILISI

2013

3 ივნისი, 2013 წელი

June 4, 2012

**სტუდენტთა საერთაშორისო სამეცნიერო
კონფერენცია**

Students' International Scientific Conference

**© გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის
გამომცემლობა**

© Grigol Robakidze Unuversity Press

სარჩევი
Content

ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა სექცია
Section of Humanities and Social Sciences

ნაზი ირიცპუხოვა

მოტივაცია სახელდების პროცესში ----- 12

Nazi Iritspukhova

Motivation in the Naming Process ----- 13

თამარ ნონიკაშვილი

შორისდებული - სრულმნიშვნელოვანი თუ ფუნქციური სიტყვა? - 15

Tamar Nonikashvili

Interjection – Notional of Function Word? ----- 16

თამთა კოიავა

ზევგმასა და კალამბურის შეპირისპირებითი დახასიათება ----- 17

Tamta Koiava

Comparative Analysis of Zeugma and Pun ----- 18

თამარ კვერნაძე

სტილისტიკური გამეორება და მისი სახეობები ----- 20

Tamar Kvernadze

Repetition and Its Types ----- 21

ნინო ნახუტრიშვილი, შორენა ბაიაშვილი

ოქსიმორონისა და ანტითეზის შეპირისპირებითი დახასიათება -- 22

Nino Nakhutsrishvili, Shorena Baiashvili

Comparative Analysis of Oxymoron and Antithesis ----- 23

დავით ლომაია, ნათია ილურიძე

სიყვარულის ფილოსოფია ----- 25

Davit Lomaia, Natia Iluridze

Philosophy of Love ----- 26

ნინო მაჭავარიანი

სიყვარულის ფილოსოფია ----- 27

Nino Machavariani

Love Philosophy ----- 28

სალომე ასლანიკაშვილი

ცენტრალური კავკასია და კულტურული გლობალიზაციის შედეგები

Salome Aslanikashvili

Central Caucasus and the Results of Cultural Globalization ----- 31

ნინო ხუსკივაძე

ახალი ჟურნალიზმის ზოგიერთი ტენდენცია ამერიკულ

ლიტერატურაში (ჰანტერ ტომპსონი) ----- 32

Nino Khuskivadze

Several Trends of New Journalism in American Literature

(Hunter Stockton Thompson) ----- 33

ელენე ჭუმბურიძე

ქვეტექსტი აკაკი წერეთლის პუბლიცისტიკაში ----- 35

Elene Chumburidze

Implication in Akaki Tsreteli's Journalistic Text ----- 36

ირინე მერაბიშვილი

ნარკომანიის პრობლემა და ნარკოტიკის მოხმარებასთან

დაკავშირებული საკითხების გაშუქება მედიაში ----- 37

Irine Merabishvili

The Problem of Drug Addiction and the Issues Related to

Drug Addicts Covered in the Media ----- 38

ინა იუშინა

მეტყველების დეპრივაცია

(„ჯუნგლის ბავშვები“, „ბავშვები-მაუგლი“, „ველური ბავშვები“) --- 39

Ina Yushina

Language Deprivation

(“Mowgli Children” or “Feral People” or “Jungle Children”) ----- 40

სამართლის სექცია
Section of Law

თამარ ხარაიშვილი, ზურაბ ტოროშელიძე

ადამიანის ძირითადი უფლებები საქართველოსა და
აშშ-ს კონსტიტუციების მიხედვით ----- 43

Tamar Kharaishvili, Zurab Toroshelidze

Fundamental Human Rights under the Constitution of
the USA and Georgia ----- 45

გიორგი მაქარაშვილი

რევოლუცია, როგორც მოვლენა მსოფლიო კაცობრიობის ისტორიაში
Giorgi Makarashvili
Revolution as the Phenomenon in the World History of Humankind ---- 48

თამთა არჩუაძე

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების
მნიშვნელობა ადამიანის ძირითადი უფლებებისა და
თავისუფლებების დაცვისათვის ----- 49

Tamta Archuadze

Importance of Execution of Constitutional Court's Decision for
Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ----- 51

ბორენა ცერცვაძე

ტრეფიკინგი XXI საუკუნეში ----- 52

Borena Tsertsvadze

Trafficking in XXI Century ----- 55

მარი მოსიაშვილი

სპორტი როგორც დანაშაულის პრევენციის ერთ-ერთი საშუალება - 57

Mari Mosiashvili

Sport as One of the Means of Crime Prevention ----- 58

თორნიკე ნემსწვერიძე

პატიმრობის სამართლებრივი ბუნება დავით ბაგრატიონის
სამართლის მიხედვით ----- 58

Tornike Nemstsveridze

Imprisonment Law in Accordance with David Bagrationi’s Legal Nature

თამარ საძაგლიშვილი

„ლუდომანია“ - აზარტული თამაშზე დამოკიდებულებით
გამოწვეული ქმედუნარიანობის შეზღუდვის სამართლებრივი
ჩარჩოები

Tamar Sadzaglishvili

Law in accordance with “Ludomania” ----- 63

მარიამ ნიაური

საგადასახადო შეთანხმების რელევანტურობა
თანამედროვე საკანონმდებლო სივრცესთან ----- 65

Mariam Niauri

Relevance of the Tax Agreement with the Modern Legislative Expanse - 66

გიორგი კეკენაძე

აქციათა სავალდებულო მიყიდვის სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი
Giorgi Kekenadze

Legal Analysis of Judgments Regarding Compulsory Sale of Stocks ----- 68

ეკონომიკისა და ბიზნესის სექცია
Section of Economics and Business

ანა მელაძე, ანა დიასამიძე

კინემატოგრაფიის ბიზნესის განვითარების პრობლემები და
პერსპექტივები ----- 71

Ana Meladze, Ana Diasamidze

Film Business Development Problems and Perspectives ----- 73

ომარ ტაკიძე

საქართველოში ბიუჯეტშორისი რეფორმა და მისი გავლენა
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტზე ----- 74

Omari Takidze

Budgetary Reform in Georgia and Its Effect on the Budgets
of the Autonomous Republic of Adzharia ----- 76

თამარ ბედოშვილი, ქეთევან წიქარიშვილი

საქართველოს შრომის ბაზარის თავისებურებანი ----- 77

Tamar Bedoshvili, Ketevan Tsikarishvili

Peculiarities of the Labour Market of Georgia ----- 78

ანა ლობჯანიძე, თათია ყურაშვილი

დროისა და ინფორმაციის მართვის პერსონალური მენეჯერი Outlook

Ana Lobzhanidze, Tatia Kurashvili

Time Management and Personal Information Manager OUTLOOK ---- 81

ანა ჩაგელიშვილი

ტურიზმის გავლენა გარემოზე ----- 82

Ann Chagelishvili

Influence of Tourism on the Environment ----- 84

Olena Grishkova

Philosophy KAIZEN – as the Model of Enterprise Logistics System ----- 85

ოლენა გრიშკოვა

KAIZEN-ის ფილოსოფია, როგორ საწარმოს ლოჯისტიკური

სისტემის მოდელი ----- 86

ელენე ჯავახიშვილი

ხელშეკრულება საქართველოს ევროკავშირთან თავისუფალი

ვაჭრობის შესახებ - რეალობა და მომავალი ----- 87

Elene Javakhishvili

Free Trade Agreement between the European Union and Georgia –

Reality and Future ----- 89

მირანდა ყაჩლავაშვილი

მონოპოლიური ბაზრის რეგულირება საქართველოში ----- 90

Miranda Kachlavashvili

Regulation of Monopolistic Market in Georgia ----- 91

მარიამ შენგელია

ბალნეოლოგიური კურორტების განვითარება მსოფლიოში და
მისი პერსპექტივები საქართველოში ----- 92

Mariam Shengelia

Development of Balneology Resorts in the World and
Its Perspectives in Georgia ----- 94

თამთა კაპანაძე, ანა ფსუტური

ატრაქციის მნიშვნელობა თანამედროვე ტურიზმში ----- 95

Tamta Kapanadze, Ana Psuturi

The Meaning of Attraction in Modern Tourism ----- 96

თათია ყურაშვილი

საქართველო-ამერიკას შორის თავისუფალი ვაჭრობის
ხელშეკრულების მნიშვნელობა და საქართველოს ეროვნული
უსაფრთხოება ----- 97

Tatia Kurashvili

Free Trade Agreement between the USA and Georgia and
National Security ----- 98

სალომე ფხალაძე, მარიამ გელეტაშვილი

ბრაზილიის სათბობ-ენერგეტიკული მრეწველობა ----- 100

Salome Pkhaladze, Mariam Geletashvili

Fuel-Energy Industry of Brazil ----- 101

ლიკა გოქაძე

პრივატიზაციის შედეგები საქართველოში ----- 103

Lika Gokadze

Results of Privatization in Georgia ----- 104

თამარ კუპატაძე, ნინო კუპატაძე ლიზინგის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში -----	106
<i>Tamar Kupatadze, Nino Kupatadze</i> Leasing Development in Georgia -----	108

მედიცინის სექცია
Section of Medicine

ლიკა მელიანი პირით სუნთქვა (გამწელებული ცხირით სუნთქვა); სხეულის არასწორი დგომა და აღნაგობის დარღვევა -----	111
<i>Lika Meloiani</i> Mouth Breathing (Shortness of Breath Nose); Incorrect Body Posture -----	112

ირაკლი აბაშიძე, შალვა ბექაური დენადი კომპოზიტების დადებითი და უარყოფითი მხარეები ----	113
<i>Irakli Abashidze, Shalva Bekauri</i> Advantages and Disadvantages of Flowable Composites -----	114

ანა ბოკუჩავა არტიკაინის გავლენა თავის ტვინის ელექტრულ აქტივობაზე ----	116
<i>Ana Bokuchava</i> Artikain Effect on the Electrical Activity of Brain -----	117

ნათია ჯავახიშვილი მუტაცია დელტა 32 -----	118
<i>Natia Javakhishvili</i> Mutation Delta 32 -----	119

სოფიო მეფარიშვილი იოდირებული და ვიტამინიზირებული ჩაის გამოყენება იოდდეფიციტური მდგომარეობის კორექციისათვის -----	120
<i>Sophio Meparishvili</i> Application of Iodized and Vitaminized Tea for Correction of	

Iodine Deficiency Condition ----- 123

ნინო მიქაია

პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის დაზიანებები ბავშვთა
მწვავე ინფექციების დროს ----- 125

Nino Mikaia

Lesions of the Oral Mucosa in Children with Infectious Diseases ----- 126

სოფიო მეფარიშვილი

თანამედროვე ენდოდონტიურ პრაქტიკაში გამოყენებული
ანტისეპტიკების შედარებითი დახასიათება ----- 127

Sophio Meparishvili

Comparative Characteristic of Antiseptics Applied in
Endodontic Therapy ----- 129

სალომე მეფარიშვილი, ნინო დევაძე

იონომერული ცემენტები ----- 131

Salome Meparishvili, Nino Devadze

Glass Ionomer Cements ----- 132

ანა კუპრეიშვილი, თამარ ორდენიძე

ყბა-სახის ანთებითი პროცესები ნარკომანიით დაავადებულ
პაციენტებში ----- 133

Ana Kupreshvili, Tamar Ordenidze

Maxilla-Facial Inflammation Processes in Drug Addict Patients ----- 134

ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა სექცია

Section of Humanities and Social Sciences

ნაზი ირიცპუხოვა
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ინგლისური ფილოლოგია
ბაკალავრიატი, II დონე

მოტივაცია სახელდების პროცესში

ხელმძღვანელი: პროფესორი **იზაბელა ქობალავა**

1. მოტივაციის საფუძვლები დამოკიდებულია მენტალურ, ეთნოფსიქოლოგიურ, კულტუროლოგიურ და ა.შ. ფაქტორებზე, რომელიც ყველა ხალხში განსხვავებულია. ქვემოთ წარმოვადგენ მოტივაციის რამდენიმე შემთხვევას სხვადასხვა სფეროდან:

- მცენარეები: ბაბუაწვერა, მზესუმზირა, ქრისტესისხლა, მრავალძარღვა, ასკილი.
- ცოცხალი სამყარო: ბულბული, ჭია-მაია, ფრინველი-ქნარი, მედლეურა, კოდალა, სკვინჩა.
- ბუნების მოვლენა: ცისარტყელა.

2. ავიღოთ როგორც მაგალითი მცენარე მრავალძარღვა და განვიხილოთ განსხვავება მისი სახელის მოტივაციაში ქართულ, რუსულსა და ინგლისურ ენებში.

ქართული: მრავალძარღვა. ქართულში სახელწოდების მოტივაცია დაკავშირებულია ამ მცენარის ფოთლის გარეგნულ სახესთან.

რუსული: подорожник. დარქმეულია იმ ადგილის მიხედვით, სადაც ეს მცენარე ხარობს. ეს არის გზისპირი.

ინგლისური: უნდა ითქვას, რომ ინგლისურ ენაში ამ მცენარეს სხვადასხვა რეგიონებში განსხვავებული სახელწოდება აქვს. მაგალითად, ამერიკის შეერთებულ შტატებში მას ეძახიან 'Snake Weed' (გველის სარეველა) რადგან ხალხს სჯერა, რომ იგი მკურნალობს შხამიანი არსების ნაკბენს. თქმულების მიხედვით ერთ დღეს ძაღლს უკბინა ჩხრიალა გველმა. ცხოველი უკვე აგონიაში იყო როდესაც მას ნაკბენზე წაუსვეს ხსნარი, რომლის შემადგენლობაში შედიოდა მრავალძარღვა და მარილი. ძაღლი სწრაფად მოკეთდა.

შოტლანდიის ჩრდილოეთის მთიან ნაწილში მრავალძარღვისთვის დღემდე გამოყენებულია სახელწოდება 'Slan-lus' ან სამკურნალო მცენარე მისი სამკურნალო თვისებების გამო.

3. განხილული მაგალითიდან ნათლად ჩანს, რომ ქართულ ენაში ამ მცენარეს ეს სახელი მიანიჭეს მისი გარეგნული თვისებების გამო, რუსულში დაკავშირებულია ადგილ-მდებარეობასთან, ხოლო ინგლისურ ენაში მრავალძრღვას დაარქვეს მისი დანიშნულების მიხედვით. აქედან გამომდინარეობს, რომ სხვადასხვა ენაში მოტივაცია განსხვავდება და დაკავშირებულია სხვადასხვა ფაქტორებთან.

Nazi Iritspukhova

Georgia

Grigol Robakidze University

English Philology

Bachelor's programme, II level

Motivation in the Naming Process

Scientific supervisor:

Professor **Isabela Kobalava**

1. Motivation bases depend on mental, ethnopsychological, culturalogical and other factors which are different in different people. Some cases from various spheres are presented below:

- Plants: dandelion, sunflower, celandine, plantain, dog-rose.
- Living world: nightingale, lady-bird, lyre-bird, ephemera, woodpecker, chaffinch.
- Natural phenomenon: rainbow.

2. Let's take as an example the plant "plantain" and consider the difference in motivation of its name in three languages, namely Georgian, Russian and English.

Georgian: mravaldzargva. The plant was given this name because of the appearance of its leaves.

Russian: podorozhnik. The name was given in accordance with the location of this plant.

English: The name differs in different areas, but generally the motivation is connected with the healing features of this plant. For instance, in the United States it is called 'Snake Weed', from a belief in its efficacy in cases of bites from venomous creatures. According to the legend, once a dog was stung by a rattlesnake and a preparation of the juice of the Plantain and salt was applied as promptly as possible to the wound. The animal was in great agony, but quickly recovered and shook off all trace of its misadventure.

In the Highlands the Plantain is still called 'Slan-lus', or plant of healing, from a firm belief in its healing virtues.

3. From this example can be inferred that the motivation differs in languages and is related to different features.

თამარ ნონიკაშვილი
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ინგლისური ფილოლოგია
ბაკალავრიატი, II დონე

შორისდებული - სრულმნიშვნელოვანი თუ ფუნქციური სიტყვა?

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ნინო ქემერტელიძე**

1. შორისდებული არის ერთმარცვლიანი ბგერათა ერთობლიობა ან სიტყვა, რომელიც უმეტესად გამოიყენება, როგორც წამომახილი. ჩვეულებისამებრ შორისდებულები გამოხატავს მოსაუბრის რეაქციას იმისდა მიუხედავთ არის, თუ არა იგი სინტაქსურად დაკავშირებული სხვა გამოთქმებთან. ამასთანავე, არა აქვს მნიშვნელობა, თუ რა შინაარსის წინადადება მოჰყვება მას. შორისდებულებს წინადადებაში არ გააჩნია გრამატიკული დატვირთვა. იგი მხოლოდ მოსაუბრის ემოციებს გამოხატავს. შორისდებულები ძალიან იშვიათად გამოიყენება აკადემიურ და ოფიციალურ მიმოწერაში. თუმცა, ხშირად გამოიყენება მხატვრულ ლიტერატურაში.

2. შორისდებული შეიძლება იყოს ერთი სიტყვა ან ფრაზა, რომელსაც მოჰყვება სასვენი ნიშანი. არის შემთხვევები, როდესაც წინადადებაც კი ჩაითვლება შორისდებულად.

3. ერთმა და იმავე შორისდებულმა შეიძლება გამოხატოს განსხვავებული გრძნობები. მაგალითად, შორისდებულმა - OH! შეიძლება გამოხატოს ტანჯვა, ბედნიერება აგრეთვე, გაკვირვება. მისი ნამდვილი მნიშვნელობა შეიძლება გავიგოთ მოსაუბრის ემოციიდან ან კონტექსტიდან ტექსტის კითხვის დროს.

4. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ შორისდებულები განეკუთვნება ფუნქციურ სიტყვებს. რა თმა უნდა მათ ვერ გავათანაბრებთ ისეთ სრულმნიშვნელოვან სიტყვებთან როგორცაა: არსებითი სახელები, ზმნები, ზედსართავი სახელები და ზმნიზედები, მაგრამ მიგვაჩნია, რომ ისინი არც ფუნქციურ სიტყვებს არ

განეკუთვნებიან და თავისი დატვირთვით განსხვავდებიან წინდებულებისაგან, არტიკლებისაგან და ნაწილაკებისაგან. წარმოდგენილი ნაშრომი გვთავაზობს გამოვეყნოთ შუალედური შრე სრულმნიშვნელოვან და ფუნქციურ სიტყვებს შორის, როგორცაა კვაზი-სრულმნიშვნელოვანი სიტყვები. ჩვენ მიგვაჩნია, რომ შორისდებულები მიეკუთვნება სწორედ კვაზისრულმნიშვნელოვანი სიტყვების ჯგუფს.

Tamar Nonikashvili

Georgia

Grigol Robakidze University

English Philology

Bachelor's programme, II level

Interjection - Notional of Function Word?

Scientific supervisor: Professor **Nino Kemertelidze**

1. An interjection is a form, typically brief, such as one syllable or word, which is used most often as an exclamation or part of an exclamation. It typically expresses an emotional reaction on the part of the speaker, often with respect to an accompanying sentence. It is not syntactically related to other accompanying expressions, and may include a combination of sounds not otherwise found in the language. Interjections do not serve a formal grammatical role in a sentence, other than to convey one's feelings. Interjections are rarely used in academic or formal writing, but are common in fiction or artistic writing.

2. An interjection is expressed as a single word or non-sentence phrase, followed by a punctuation mark. There are also some cases when even a sentence can be considered as an interjection.

3. One and the same interjection can express different feelings. For instance the interjection *Oh!* can express suffering, happiness as well as surprise. Its real meaning can be understood from a speaker's emotion, or while reading a text, from the pre-context.

4. It is widely considered that interjections belong to function words. They certainly cannot belong to notional words in the same line as verbs, nouns, adjectives and adverbs. But we believe that interjections are not pure function words like prepositions, articles, particles, etc. The presented paper offers to single out intermediary layer between notional and function words such as quasi notional words. We consider that interjections should belong namely to this layer – quasi notional words.

თამთა ქოიავა
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ინგლისური ფილოლოგია
ბაკალავრიატი, III დონე

ზევგმასა და კალამზურის შეპირისპირებითი დახასიათება

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ნინო ქემერთელი**

1. ზევგმა სტილისტიკური ხერხია, რომელიც წინადადებების სხვადასხვა წევრების მხოლოდ ერთი ფრაზით ან სიტყვით შეერთებას გულისხმობს, მაგრამ სხვადასხვა სიტყვათა კომბინაციის შემთხვევაში ის შეიძლება სხვადასხვაგვარად იყოს გაგებული. ძირითადად, ზმნა ან ზედსართავი სახელი ორ არსებით სახელთან გამოიყენება, მაგრამ თითოეულ მათგანთან კავშირში იგი განსხვავებულ მნიშვნელობას იძენს. მაგ., წინადადებაში *“Dora plunged at once into privileged intimacy and into the middle of the room”*, ზმნა *“plunged into”* (შეჭრა, შევარდნა) ფრაზას *“into the middle of the room”* ნომინალური, პირდაპირი სემანტიკური მნიშვნელობით უკავშირდება. იგივე ზმნისა და ფრაზის *“into privileged intimacy”* კავშირი სრულიად განსხვავებულ დატვირთვას იძენს, რადგანაც ამ შემთხვევაში ვხვდებით

გადატანით სემანტიკურ მნიშვნელობას. ზევგმის სახეობებია: პროტოზევგმა, მეზოზევგმა, ჰიპოზევგმა.

2. კალამბური სიტყვათა თამაშის ფორმას, როდესაც ერთი სიტყვა მოიცავს, აერთიანებს ორ ან მეტ მნიშვნელობას. ხშირად ეს ხერხი გამოიყენება იუმორის ეფექტის შესაქმნელად. კალამბური ეფუძნება სიტყვის ორი კარგად ცნობილი მნიშვნელობის ურთიერთკავშირს, რომელიც ერთდროულად აღიქმება.

3. ამრიგად, ორივე სტილისტიკური ხერხი პოლისემანტიკურ ეფექტს ეფუძნება და მათი არსის ჩაწვდომისთვის ენის საფუძვლიანი ცოდნაა საჭირო.

Tamta Koiava

Georgia

Grigol Robakidze University

English Philology

Bachelor's programme, III level

Comparative Analysis of Zeugma and Pun

Scientific supervisor: Professor **Nino Kemertelidze**

1. Zeugma is a figure of speech in which different parts of a sentence are joined together by one single phrase or word but must be understood differently in relation to each. Mostly it is a case when a verb or an adjective is applied to two nouns, but has a different meaning in relation to each of them. In the following example: “Dora *plunged* at once *into privileged intimacy* and *into the middle of the room*”, the verb “plunged into” is related to the phrase “into the middle of the room” with its nominative meaning, i.e. we deal with literal semantic relation; but the relation of the same verb and the phrase “into privileged intimacy” is absolutely different as in this case we deal with transferred semantic

relation. Zeugma may be categorized according to the location of the governing word: Protozeugma, Mesozeugma, Hypozeugma.

2. Pun (also called paronomasia) is a form of word play which suggests two or more meanings, by exploiting multiple meanings of words, or of similar-sounding words, for an intended humorous or rhetorical effect. Pun is based on the interaction of two well-known meanings of a word that are realized simultaneously.

3. It is vivid that both of stylistic devices are based on polysemantic effect and understanding the zest of language needs its thorough knowledge.

თამარ კვერნაძე
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ინგლისური ფილოლოგია
ბაკალავრიატი, III დონე

სტილისტიკური გამეორება და მისი სახეობები

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ნინო ქემერტელიძე**

1. გამეორება არის ერთი და იგივე სიტყვის, ფრაზის რამდენჯერმე გამოყენება წინადადებებსა და თუნდაც მთელ ტექსტში, რომელიც ხაზს უსვამს და ნათლად აჩვენებს მკითხველს გამონათქვამის მნიშვნელობას ტექსტში. გამეორება, როგორც სტილისტიკური ხერხი გვიჩვენებს ლოგიკურ მახვილს, რომელიც არის აუცილებელი და გარდაუვალი რათა გაამახვილოს მკითხველის ყურადღება მთავარი სიტყვის, ფრაზის, წინადადების არსზე.

2. არსებობს გამეორების რამდენიმე ტიპი, როგორიცაა: ანაფორული გამეორება, ეპიფორული გამეორება, ანატიპლოზისი (რედუპლიკაცია), ჩარჩოში მოქცევა (framing), ფუძის გამეორება, ჯაჭვური გამეორება, სინონიმური გამოერება. გარდა ამისა, არსებობს ფრაზული გამეორება, რომლებიც უკვე გარდაიქმნენ ლექსიკურ ერთეულებად, მაგალითად, “again and again”, “on and on”, “over and over”.

3. საკვლევმა მასალამ საშუალება მოგვცა გამოვყოთ გამეორების კიდევ ერთი სახეობა, რომელსაც პირობითად „მიმოფანტული“ გამეორება (scattered repetition) შეიძლება ვუწოდოთ. ეს არის შემთხვევა, როდესაც სიტყვა, ფრაზა, წინადადება ან თუნდაც თემა მიმოფანტულია მთელ ტექსტში. სწორედ ამით განსხვავდება გამეორების ეს სახეობა ზემოთ აღნიშნული სახეობებიდან.

Tamar Kvernadze
Georgia
Grigol Robakidze University
English Philology
Bachelor's programme, III level

Repetition and Its Types

Scientific supervisor: Professor **Nino Kemertelidze**

1. Repetition is the simple repeating of a word within a sentence or a text in order to provide an emphasis to make a reader understand the importance of the repeated word, phrase, etc. Repetition as a stylistic device shows the logical emphasis that is necessary to attract a reader's attention on the key-word, phrase, sentence of the text.

2. Several types of repetition can be viewed, such as: anaphoric repetition, epiphoric repetition, anadiplosis (linking, reduplication), framing, root-repetition, chain-repetition, synonymic repetition. There are some phrases with repetition that have already become lexical units: "again and again", "on and on", "over and over".

3. The material under investigation allows us to single out one more type of repetition that can arbitrary be called "scattered" repetition. This is the case when a word, phrase, sentence, idea, statement appears here and there through the whole text unlike the models that are well-known in stylistics.

*ნინო ნახუცრიშვილი, შორენა ბაიაშვილი
გროვილ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ინგლისური ფილოლოგია
ბაკალავრიატი, III დონე*

ოქსიუმორონისა და ანტითეზის შეპირისპირებითი დახასიათება

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ნინო ქემერტელიძე**

1. ოქსიუმორონი - ურთიერთსაპირისპირო სიტყვების შერჩევა-შეხამება არის ტროპი, რომელიც შეუთავსებელ ტერმინებს აერთიანებს. მას შესაძლოა პარადოქსული ეფექტიც ჰქონდეს. ურთიერთსაპირისპირო სიტყვების შერჩევა სხვადასხვა კონტექსტში იჩენს თავს.
2. ოქსიუმორონი ეფუძნება კონტრასტს სიტყვათშეთანხმების კომპონენტებს შორის, მაგრამ ორივე ეს კომპონენტი ერთდროულად აღიქმება. ოქსიუმორონის ძირითადი ფორმულაა: ზედსართავი სახელი + არსებითი სახელი (sweet sorrow, painful pleasure, deafening silence, loving hate, heavy lightness, serious vanity) ან ზმნიზედა + ზედსართავი სახელი (pleasantly ugly). ნაკლებად გვხვდება არსებითი სახელისა და ზმნის (the silence whistles), ან “- of“ ფრაზიანი სიტყვების კომბინაციები, როგორცაა “sweetness of the pain”, “sounds of silence”, და მრავალი სხვ. ზოგჯერ ვხვდებით შემთხვევებს, როცა ოქსიუმორონი შედგება ზმნიზედისა და ზმნის კომბინაციისგად, მაგალითად: hopelessly hoped.
3. ტექსტში კონტრასტი ყოველთვის სიტყვათა კომბინაციებით არაა წარმოდგენილი. ის შეიძლება საპირისპირო აზრის მქონე პარალელური წინადადებებითაც იყოს გამოხატული. ასეთ შემთხვევას ეწოდება ანტითეზა. “When there is need of silence, you speak, and when there is need of speech, you are dumb”; “When you are present, you wish to be absent, and when absent, you desire to be present”.

4. ანტითეზა წარმოადგენს ცნებების ლოგიკურ შეპირისპირებას, რომელიც შესაძლოა მარტო ფრაზით ან წინადადებით კი არ იყოს წარმოდგენილი, არამედ ნაწარმოების თემა მთელ ტექსტში პარალელურად საპირისპირო ფორმით იყოს განვითარებული. ასეთ შემთხვევას ჩვენ ვუწოდებთ „თემატურ ანტითეზას“. ამის ნათელი მაგალითია ურსულა ლა გუინის მოთხრობა “The Ones who Walk away from Omelas”, სადაც ე. წ. „თემატური ანტითეზის“ მეშვეობით ავტორი გვიჩვენებს ადამიანთა მოდგმის მანკიერ მხარეებს. იგი შემოქმედებითი ოსტატობით იყენებს აღნიშნულ სტილისტიკურ ხერხს, განსხვავებული სიმბოლოების მეშვეობით ერთმანეთს ყოფიერების ორ პოლუსს უპირისპირებს.

Nino Nakhutsrishvili, Shorena Baiashvili

Georgia

Grigol Robakidze University

English Philology

Bachelor's programme, III level

Comparative Analysis of Oxymoron and Antithesis

Scientific supervisor: Professor **Nino Kemertelidze**

1. Oxymoron is a figure of speech that combines contradictory terms. It can also have paradoxical effect. Oxymoron appears in a variety of contexts. The most common form of oxymoron involves an adjective-noun or adverb-adjective combination of two words.

2. Oxymoron is based upon a contrast between two words, but both of them are realized simultaneously. General formula of oxymoron is: adjective + noun (sweet sorrow, painful pleasure, deafening silence, loving hate, heavy lightness, serious vanity) or adverb + adjective (pleasantly ugly). Less often are met noun-verb combinations (the silence whistles) or combination of words with “- of phrase” (sweetness of the pain, sounds of silence). But sometimes there can be observed

cases when oxymoron is constructed by combining adverb and verb (hopelessly hoped).

3. Contrast is not always presented by combining opposite words; it can also be achieved by parallel sentences of absolutely opposite content. Such case is called antithesis. Antithesis is used when two opposite sentences are introduced in the text for making contrasting effect. It is the juxtaposition of contrasting ideas, usually in a balanced way. In rhetoric, it is a figure of speech involving the bringing out of a contrast in the ideas by an obvious contrast in the words, clauses, or sentences, within a parallel grammatical structure, as in the following: “When there is need of silence, you speak, and when there is need of speech, you are dumb”; “When you are present, you wish to be absent, and when absent, you desire to be present”.

4. Antithesis is a logical opposition of the concept that sometimes can be rendered not only in one phrase or statement, but the theme of the text can be developed in opposite forms. We can call such stylistic device “**thematic antithesis**”. The vivid example of such development is a short story by Ursula Le Guin “The Ones who Walk away from Omelas”, where by means of the so called “thematic antithesis” the author depicts all the evil of human beings and the severe sacrifice in sake of keeping balance in injustice, unfair world. Masterly using the mentioned stylistic device the author evidently shows the two poles and between the gaps gives us variety of symbols that are echoing to eternal virtues.

დავით ლომია
საქართველო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
ტურიზმი
ბაკალავრიატი, II დონე
ნათია ილურიძე
საქართველო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის ადმინისტრირება
ბაკალავრიატი, III დონე

სიყვარულის ფილოსოფია

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ნუგზარ აბრამიშვილი**

1. სიყვარულის საზოგადოდ მიღებული განმარტება, ისევე როგორც მრავალი ფილოსოფიურ-ეთიკური კატეგორიისა არ არსებობს. სიყვარული სიკეთისა და ბედნიერებისაკენ სწრაფვაში გამოვლენილი უზოგადოესი პრინციპია - თვლიდა პლატონი. პლატონურ სიყვარულად მიჩნეულია ისეთი სიყვარული, როდესაც ორ მხარეს შორის არსებობს სულიერი მისწრაფება, სულიერი თანაგრძნობა. პლატონური სიყვარული სხვა არაფერია თუ არა ადამიანური მოწონება ქვეცნობიერად. შემდეგ შენ ამ ადამიანს აძლევ იმ თვისებებს, რომელიც შეიძლება მას არ გააჩნდეს, რომელსაც ეძებ ნებისმიერ ადამიანში და ვერ პოულობ. ამ შემთხვევაში შენ სულაც არ ცდილობ ის ადამიანი გახადო შენი, ამ დროს მხოლოდ შენი შექმნილი სიყვარული გიყვარდება.

2. შეიძლება თუ არა ადამიანს ჰქონდეს სიყვარული?- ეს რომ შესაძლებელი იყოს, იგი უნდა არსებობდეს როგორც ნივთი, სუბსტანცია, რომელსაც ადამიანი იქონიებდა, როგორც საკუთარს, მაგრამ საქმე ისაა, რომ ასეთი ნივთი - სიყვარული არ არსებობს. სიყვარული ეს აბსტრაქციაა, ეს არის რაღაც არამიწიერი არსება ან ღმერთი, თუმცა ჯერ ვერავინ შეძლო ამ ღმერთის დანახვა. მასზე ხომ ყველა საუბრობს, თუმცა ცოტას თუ უგრძვნია ის ჭეშმარიტად.

3. ადამიანმა სიყვარული უნდა ისწავლოს, შეიმეცნოს ის მრწამსი, რასაც სიყვარული მოიცავს. ადამიანმა სიყვარულით ქვეყანა უნდა გაანთავისუფლოს და გაავრცელოს რწმენა, სანამ უფალი გვიმასპინძლებს. მანამდე ამ ქვეყნად ჩვენი სული უნდა იყოს ჭეშმარიტებისა და რწმენის მასპინძელი, სიყვარულის მასპინძელი. როგორც სოფოკლე იტყოდა, ჩვენ ხომ იმისთვის გავჩნდით რომ გვიყვარდეს და არა გვძულდეს.

Davit Lomaia

Georgia

Gori State Teaching University

Tourism

Bachelor's programme, II Level

Natia Iluridze

Georgia

Gori State Teaching University

Business Administration

Bachelor's programme, III level

Philosophy of Love

Scientific supervisor: Professor **Nugzar Abramishvili**

1. Generally accepted definition of love, as well as of many philosophical-ethical categories, does not exist. Plato considered that love is a general principle, manifested in the pursuit of happiness and kindness. Spiritual aspiration, spiritual compassion between two sides is considered as Platonic Love. Platonic love is nothing more than subconscious human sympathy. Afterwards, you give this person such qualities that he/she may not possess at all, the qualities that you search in any person, but you cannot find. In this case, you do not try this person to become yours; you love the love created by you.

2. Is it possible an individual to have love? - In case it to be possible, it must exist as a thing, substance which a person would have as his/him own. But the point is that this kind of thing - love - does not exist. Love is abstraction; it is something unearthly creature or God, though nobody has ever seen this God. Everybody talks about it, but few people felt it truly.

3. People must learn love and belief what love involves. People must liberate the country and spread faith while God entertains us. Before this, our soil must be the host of truth, faith and love in the world. As Sophocles said, we exist in order to love and not to hate.

ნინო მაჭავარიანი

საქართველო

გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი

ჟურნალისტიკა

ბაკალავრიატი, IV დონე

სიყვარულის ფილოსოფია

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **ნანა გოგიჩაშვილი**

1. ნაშრომში სიყვარული განხილულია, როგორც სოციალური ფილოსოფიის ერთ-ერთი ნაწილი, რომელიც ცდილობს დაადგინოს სიყვარულის ღირებულება, მისი ფორმები, მისი გავლენა ადამიანების ავტონომიაზე და ა.შ. **სიყვარული, რომელიც, თავის მხრივ, გახლავთ** ძლიერი ერთგულებისა და პიროვნული მიმაგრებულობის ემოცია. ფილოსოფიურ კონტექსტში განიხილება როგორც სათნოება, რომელიც წარმოადგენს ყველა ადამიანურ სიკეთეს, თანაგრძნობასა და ერთგულებას.

2. ავტორს განხილული აქვს როგორც ძველი ბერძენი ფილოსოფოსების, ისე მე-20 საუკუნის მეცნიერების - ე. ფრომის, ზ. ფროიდის, ს.სტენბერგის შეხედულებები სიყვარულის ფილოსოფიურ-ფსიქოლოგიურ ასპექტებზე.

3. სიყვარულის ფილოსოფია სოციალური ფილოსოფიის ნაწილია, რომელიც ცდილობს ახსნას სიყვარულის რაობა და ბუნება. მის შესახებ არსებობს სხვადასხვა მოსაზრებები და ჰიპოთეზები. სიყვარულის ცნების ყველაზე მნიშვნელოვან ელემენტებს თეოლოგიური და ფილოსოფიური აზროვნების ტრადიციაში პოულობს. ზოგადად მისი განმარტების შეჯერებული ვარიანტი არ არსებობს, თუმცა თითქმის ყველა ადამიანმა იცის რა არის საკუთარი გამოცდილებიდან გამომდინარე.

4. ნაშრომი ამავე დროს მიზნად ისახავს გვაჩვენოს, რომ სიყვარული მხოლოდ უბრალო სენტიმენტალური გრძნობა კი არ არის, რომლის განცდაც ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია მიუხედავად მის მიერ მიღწეული სიმწიფისა, არამედ მას სურს დაარწმუნოს მკითხველი, რომ სიყვარულის ყველა მცდელობა წარუმატებლობისათვისაა განწირული თუკი, ადამიანი არ ეცდება უფრო აქტიურად განავითაროს თავისი პიროვნება, რათა მიაღწიოს პროდუქტიულ ორიენტაციას.

Nino Machavariani

Georgia

Guram Tavartkiladze University

Journalism

Bachelor's Programme, IV Level

Love Philosophy

Scientific supervisor: Associated Professor **Nana Gogichashvili**

1. In the paper love is viewed as a part of social philosophy which is oriented towards determining its value, its forms, the influence it has on human autonomy, etc. Love, which itself represents the central emotion of strong devotedness and personal attachment, is considered as the virtue, encompassing all the human good, compassion and fidelity, from the philosophical point of view.

2. The author has presented various views on the philosophical-psychological aspects of love, shared by both, the ancient Greek philosophers and 20th century scientists: E. Fromm, Z. Freud and S. Sternberg.

3. Love philosophy is a part of social philosophy which tries to explain the essence and the nature of love. There are lots of views and hypotheses about love. The most remarkable parts of love are found and explored through the theological and philosophical studies. There is no all-embracing definition of love, but each and every human knows what it means, coming out of his/her personal experience.

4. The aim of the paper is to show that love is not just a mild sentimental feeling which could be experienced by any human being (despite the maturity level of a person), but to convince the reader that each attempt of love is directed to failure, unless people try to develop the better halves of themselves, hiding inside.

*სალომე ასლანიკაშვილი
საქართველო
გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის ადმინისტრირება
ბაკალავრიატი, I დონე*

**ცენტრალური კავკასია და კულტურული
გლობალიზაციის შედეგები**

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ლალი ჩაგელიშვილი**

1. პრობლემა

გლობალიზაციის პროცესი თანამედროვე მსოფლიოსთვის შეუქცევადი ფორმით ხასიათდება, რაც სახელმწიფოებს ურთიერთ-დამოკიდებულს ხდის. გლობალიზაცია, ერთი მხრივ, მიეხმარა და ახალი შესაძლებლობების ფართო სპექტრი შესთავაზა ქვეყნებს,

თუმცა, მეორე მხრივ, ისინი ახალი გამოწვევებისა და სირთულეების წინაშე აღმოჩნდნენ. წარმოიშვა კონფლიქტი თანამედროვეობასა და ტრადიციებს შორის. ასევე ეთნონაციონალისტური კონფლიქტები, რომლებიც მთელი მსოფლიოს მაშტაბით არსებობს და დაუძლეველ სენად მიიჩნევა, წარმოადგენს გლობალიზაციის პირველ საფეხურს. ამიტომ, მნიშვნელოვანია თავიდანვე დავინახოთ და გავანალიზოთ გლობალიზაციის დადებითი და უაყოფითი მხარეები, რის შემდეგაც შევძლებთ ჩვენთვის სასურველი გზა მოვძებნოთ. პრობლემა ის არის, რომ ამ რეგიონში მცირედი ცვლილებაც კი აისახება ჩვენს ქვეყანაზე. ამ კუთხით ცენტრალური კავკასიის რეგიონი ჩვენთვის მეტად საინტერესო და აქტუალურია, რადგან ამ რეგიონის კულტურული ცვლილებების პროცესებში თვითონაც ვართ ჩაბმულები.

2. კვლევა

კვლევა და არსებული პროცესების შესწავლა ძირითადად ორი მიმართულებით მოხდა:

- 1) ცენტრალური კავკასიის ამჟამინდელი მგომარეობის შეფასება;
- 2) კულტურული გლობალიზაციის შედეგების გაანალიზება.

3. შედეგები

გლობალიზაციის პირობებში, ჩვეულებრივ, ძნელი ხდება თვითმყოფადობის შენარჩუნება. იმ კულტურული ფასეულობების შენარჩუნება, რომელიც ხშირად სახელმწიფოსათვის უმთავრესია. შესაბამისად, კვლევის ბოლოს შემოთავაზებულია ცენტრალური კავკასიის კულტურული გლობალიზაციის მოდელი, რომელიც ორიენტურებულია კულტურული თვითმყოფადობისა და ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფაზე.

Salome Aslanikashvili
Georgia
Guram Tavartkiladze Teaching University
Business Administration
Bachelor's programme, I level

Central Caucasus and the Results of Cultural Globalization

Scientific supervisor: Professor **Lali Chagelishvili**

1. Problem

The process of globalization in the modern world is irreversible which makes countries interdependent. Globalization, on the one hand, helped and offered a wide range of new capabilities to different countries, but, on the other hand, they faced new challenges and difficulties. The conflict arose between Modernity and Traditions. The first stage of globalization is ethno-nationalist conflicts which exist throughout the world and are considered as “incurable disease”. Therefore, it is important to see and analyze the pros and negative sides of globalization, after which we will be able to find the appropriate way. The problem is that our country reflected even minor changes in the region. In this regard, the Central Caucasus region is very interesting and important for us, because we also are involved in the processes of cultural change of this region.

2. Research

The research and study of the processes occurred mainly in two directions:

- 1) The assessment of the current condition of Central Caucasus;
- 2) Analyzing the effects of cultural globalization.

3. Results

Globalization makes it difficult to maintain originality, also those cultural values which are often highest priority of State. Therefore, at the end of the research is proposed the model of cultural globalization

of the Central Caucasus which is oriented to ensure cultural identity and national security of States.

ნინო ხუსკვიამე
საქართველო
გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი
ჟურნალისტიკა
ბაკალავრიატი, IV დონე

**ახალი ჟურნალიზმის ზოგიერთი ტენდენცია ამერიკულ
ლიტერატურაში (ჰანტერ ტომპსონი)**

ხელმძღვანელი: პროფესორი **მაყვალა (ზაია) კოლუაშვილი**

1. XX საუკუნის ამერიკულ ლიტერატურაში იკვეთება ორი საინტერესო ტენდენცია:
- ✓ მხატვრული ლიტერატურა ისწრაფვის პუბლიცისტიკისკენ
 - ✓ ჟურნალისტიკა ისაკუთრებს ბელეტრისტიკის სხვადასხვა ხერხებს (ესეიზაცია).

ამ ორმა მნიშვნელოვანმა ტენდენციამ 1960-70-იან წლებში წარმოშვა სპეციფიკური მოვლენა „**ახალი ჟურნალიზმი**“. მისი მიზანი გახლდათ, არსებულ მოვლენებზე სწრაფი რეაგირება, სცენის ზედმიწევნით ზუსტი და თანმიმდევრული კონსტრუირება, დიალოგთა სრული სახით გადმოცემა, მესამე პირის თვალთახედვა, შემთხვევით დეტალთა ერთობლიობა, რაც პერსონაჟთა უკეთ გახსნას ემსახურება.

2. ახალი ჟურნალიზმი ერთგვარი პასუხია მნიშვნელოვან სოციალურ და კულტურულ ცვლილებებზე. ასე მაგ: ომი ვიეტნამში, სტუდენტური და ანტირასისტული მოძრაობები, უოტერგეიტის სკანდალი, უმუშევრობის და დანაშაულის ზრდა. ნაშრომში ყურადღება ექცევა ახალი ჟურნალიზმის განვითარების ეტაპებს. 70-იან წლებში პროდუქტიულად მოღვაწეობენ **ნორმან**

მეილერი, ტომას ვულფი, ჰანტერ ტომპსონი და ტრუმენ კაპოტე. აღნიშნულ სტილზე საუბრისას ხაზი ესმება ავტორების მიერ არჩეულ მხატვრულ-დოკუმენტალურ ფორმას, რომლის საფუძველზე რეალური ადამიანები წარმოჩნდებიან, როგორც სტერეოტიპები.

3. ნაშრომში განვილიხავ ჰანტერ ტომპსონის შემოქმედებას. დოქტორი გონზო ჟურნალისტიკასა და ლიტერატურას თავისი ახირებებით, ექსპერიმენტებითა და შავი იუმორით თავდაყირა აყენებს. წიგნი **“Fear and Loathing In Las Vegas”** (შიში და ზიზღი ლას ვეგასში) ტომპსონმა საკუთარი პრიზმიდან დანახულ რეალობაზე ააწყო და, მიუხედავად ამისა, მაინც შეძლო თავისებურად ობიექტური დარჩენილიყო. ნაშრომში სწორედ ამ რომანს და მის ეკრანიზაციას ეთმობა ყურადღება. ეს საკითხი ჯეროვნად არ არის შესწავლილი ამ ეტაპზე ქართულ სამეცნიერო კრიტიკაში.

Nino Khuskivadze

Georgia

Guram Tavartkiladze Teaching University

Journalism

Bachelor’s programme, IV level

Several Trends of New Journalism in American Literature (Hunter Stockton Thompson)

Scientific supervisor: Professor **Makvala (Baia) Koguashvili**

1. There are two interesting trends in XX century American literature:

- ✓ Fiction strives for journalism
- ✓ Journalism acquires various methods of fiction (essay).

These two considerable trends caused a specific event “New Journalism” in 1960s-70s. Its goal was quick response to current events, thoroughly accurate and consistent construction of the scene, full disclosure in the

form of dialogues, third-person point of view, combination of accidental details, all of which serve better unveiling of characters.

2. “New Journalism” is a kind of response to the significant social and cultural changes. Thus, for instance: The war in Vietnam, juvenile and Anti-Racism movements, the Watergate scandal, unemployment and crime increase. The presentation concentrates on the development stages of

“New Journalism”. In the 1970s the following outstanding figures worked rather productively: **Norman Mailer, Thomas Wolfe, Hunter Thompson and Truman Capote**. When considering the above-mentioned style, attention focuses on the author’s chosen artistic-documentary form, based on which real people are seen as stereotypes.

3. The presentation discusses Hunter Thompson’s works. Dr. Gonzo puts journalism and literature upright with his stubbornness, experiments and black humour. The book “**Fear and Loathing in Las Vegas**” was composed from the reality of the author’s own prism, but despite this, he manages to remain objective. The presentation focuses exactly on the novel and its filming. This issue has not been seriously studied yet.

ელენე ჭუმბურიძე
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ჟურნალისტიკა და მასობრივი კომუნიკაცია
ბაკალავრიატი, IV დონე

ქვეტექსტი აკაკი წერეთლის პუბლიცისტიკაში

ხელმძღვანელი: პროფესორი **დიანა ტყეშელაშვილი**

1. მე-19 საუკუნის სამოციანი წლების საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ვითარება. ახალი საზოგადოებრივი აზროვნების ფორმირება - ილია ჭავჭავაძის „ორიოდე სიტყვა“.
2. ევროპული ტიპის ჟურნალისტიკის დამკვიდრება საქართველოში და გაზეთი „დროება“. აკაკი წერეთელი გაზეთ „დროების“ თანამშრომელი და ჟურნალისტი.
3. გამომსახველობითი ფორმები: სარკაზმი, ირონია, ქვეტექსტი და ა.შ. მე-19 საუკუნის სამოციანელების პუბლიცისტიკაში.
4. აკაკი წერეთლის პუბლიცისტური ტექსტების ანალიზი.
5. ილია ჭავჭავაძის და აკაკი წერეთლის პუბლიცისტური ტექსტების შედარებითი ანალიზი.

Elene Chumburidze
Georgia
Grigol Robakidze University
Journalism and Mass Communication
Bachelor's programme, IV level

Implication in Akaki Tsereteli's Journalistic Text

Scientific supervisor: Professor **Diana Tkebuchava**

1. Social and political situation of the 1960s of XIX century. Formation of new public thought - "A Few Words" by Ilia Chavchavadze.
2. Establishing journalism of European type in Georgia and the newspaper "Droeba". Akaki Tsereteli - collaborate and journalist of the newspaper "Droeba".
3. Expressive means: sarcasm, irony, implication, etc. in the journalistic texts of Sixtiers.
4. Analysis of Akaki Tsereteli's journalistic texts.
5. Comparative analysis of Ilia Chavchavadze's and Akaki Tsereteli's journalistic texts.

ორინე მერაბიშვილი
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ჟურნალისტიკა და მასობრივი კომუნიკაცია
ბაკალავრიატი, IV დონე

**ნარკომანიის პრობლემა და ნარკოტიკის მოხმარებასთან
დაკავშირებული საკითხების გაშუქება მედიაში**

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **ხათუნა კაჭარავა**

1. დღევანდელ მსოფლიოში ნარკომანია გახდა გადაუჭრელი პრობლემა, მითუმეტეს საქართველოში. სტატისტიკის მიხედვით ნარკოტიკის მოხმარებელი ყოველწლიურად იზრდება და ამასთან ერთად მატულობს სხვადასხვა დაავადებებიც.
2. რა სახის ნარკოტიკული ნივთიერებები არსებობს და მათგან საქართველოში რომელია გავრცელებული.
3. ნარკოტიკზე დამოკიდებული ადამიანების რეაბილიტაცია საქართველოში. ნარკომანია ავადმყოფობა თუ დანაშაული და კანონპროექტი მარიხუანას დეკრიმინალიზაციის შესახებ.
4. ჯანსაღი ცხოვრების პროპაგანდა და მედიის როლი პრობლემის გადაჭრის საქმეში.

Irine Merabishvili
Georgia
Grigol Robakidze University
Journalism and Mass Communication
Bachelor's programme, IV level

**The Problem of Drug Addiction and the Issues Related to
Drug Addicts Covered in the Media**

Scientific supervisor: Associate Professor **Khatuna Kacharava**

1. The problem of drug addiction is one of the unsolved problems worldwide, especially in Georgia. As the statistics show, the number of drug addicts increases annually. As a result, multiple cases of different diseases appear.
2. The types of existing drugs and the most widespread drugs in Georgia.
3. Rehabilitation of drug addicts in Georgia. Is drug addiction a disease or a crime? The bill on decriminalization of marijuana.
4. Promotion of healthy lifestyle and the role of the media in solution of the problem.

მეტყველების დეპრიაგია
(„ჯუნგლის ბავშვები“, „ბავშვები-მაუგლი“, „ველური ბავშვები“)

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **მანანა გაბაშვილი**

1. ფსიქოლოგიურ ლიტერატურაში აღწერილია შემთხვევები, როდესაც ბავშვები აღმოჩნდნენ მეტყველების დეპრიაციის პირობებში. ასეთ ბავშვებს „ჯუნგლის ბავშვებს“ უწოდებენ (სინონიმებია - „ბავშვები-მაუგლი“ ან „ველური ბავშვები“ ან „ფერალური ადამიანები“).
2. „ჯუნგლის ბავშვებს“ ადრეული ასაკიდან არ უცხოვრიათ სოციუმში, არ ჰქონიათ სხვა ადამიანებთან ურთიერთობის გამოცდილება, არ უგრძენიათ მზრუნველობა და სიყვარული სხვა ადამიანების მხრიდან.
3. არსებობს მოსაზრება, რომ „ჯუნგლის ბავშვებს“ პრაქტიკულად არა აქვთ შანსი, გახდნენ საზოგადოების სრულფასოვანი წევრები, თუმცა ლიტერატურაში მოიპოვება მაგალითები, თუ როგორ ახერხებდნენ ეს ბავშვები ცხოვრების ნორმალურ კალაპოტში დაბრუნებას. თუმცა, უნდა ხაზგასმით აღინიშნოს, რომ მეტყველების დეპრიაციის დროს სოციალიზაცია და ადაპტაცია მხოლოდ ნაწილობრივ არის შესაძლებელი.
4. „ჯუნგლის ბავშვების“ ნორმალურ ცხოვრებაში დაბრუნება დამოკიდებულია მრავალ სხვადასხვა ფაქტორზე - ბავშვების ასაკზე, იზოლაციაში მოხვედრის დროზე; იმაზეც, თუ როდის დააღწია ბავშვმა თავი ამ მდგომარეობას, გენეტიკურ ფაქტორზე, ადგილზე - სად იზრდებოდა ბავშვი, მის

ჯანმრთელობაზე და სხვა. კერძოდ, სოციალიზაცია შესაძლებელია, თუ ბავშვის ასაკი არ აღემატება 6-7 წელს. ფსიქოლინგვისტიკაში ეს ასაკი, ენის ათვისების თვალსაზრისით, ითვლება კრიტიკულად.

5. ენის დაუფლება არის გადამწყვეტი პიროვნების და სოციალური განვითარებისათვის.

6. პიროვნების ფსიქიკური განვითარება სოციალური განვითარების გარეშე შეუძლებელია. სოციალური განვითარება ანუ სოციალიზაცია - რთული და მრავალგანზომილებიანი პროცესია. მისი ერთ-ერთი შემადგენელი - კონკრეტული კულტურის - სოციალური ნორმების და როლების ათვისებაა, რაც, ასევე, გაშუალებულია ენითა და მეტყველებით.

Ina Yushina

Georgia

Grigol Robakidze University

Psychology

Bachelor's programe, III level

**Language Deprivation
("Mowgli Children" or "Feral People" or
"Jungle Children")**

Scientific supervisor: Associate Professor **Manana Gabashvili**

1. Some studies describe children who find themselves in the situation of language deprivation. Children who have such problems are called «wild children» (synonyms "Mowgli children" or "feral people" or "jungle children").

2. "Wild children" are isolated since early childhood. They are not experienced in a relationship with other people. They have never felt care and love from anyone.

3. Some researchers think that “wild children” have no chance to become full-fledged or full-functioning members of society but there are many examples how these children managed to return to normal life. It should be emphasized that language-deprived children are never fully socialized and adapted to their environment.

4. Return of the “wild child” to the normal life depends on many different factors, such as – child’s age, isolation period (how long a child was in isolation), when the child returned to social life, genetic factor, the place where a child was grown up, health, etc. It is possible to socialize a child if his (her) age is less than 6-7. In psycholinguistics, this age in is considered critical for language learning.

5. Language acquisition is the decisive moment in personality and social development.

6. Necessary condition for mental development is social development. Social development or socialization is a very complex and multidimensional process. One of its components is culture (social norms and roles), mediated by language and speech.

სამართლის სექცია

Section of Law

თამარ ხარაიშვილი, ზურაბ ტოროშელიძე
საქართველო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
სამართალი
ბაკალავრიატი, III დონე

**ადამიანის ძირითადი უფლებები საქართველოსა და
აშშ-ს კონსტიტუციების მიხედვით**

ხელმძღვანელი: პროფესორი **გიორგი გიორგაძე**

1. კლასიკური გაგებით, ძირითადი უფლება არის ინდივიდის სუბიექტური დამცავი უფლება სახელმწიფოს მიმართ.
2. პირველ კონსტიტუციურ-სამართლებრივ აქტად, რომელშიც თანამედროვე ტიპის ძირითადმა უფლებებმა ნორმატიული განმტკიცება ჰპოვა, იქცა 1776 წლის ვირჯინიის „უფლებათა ბილი“, თუმცა, იგი განამტკიცებდა მხოლოდ რამდენიმე მნიშვნელოვან ძირითად უფლებას (პრესის თავისუფლებას, რელიგიის თავისუფლებას და საპროცესო ძირითად უფლებას).
3. ძირითად უფლებათა ამომწურავ ჩამონათვალს შეიცავს საქართველოს 1995 წლის 24 აგვისტოს კონსტიტუციაც, რომლის მე-7 მუხლი „ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებულ ძირითად უფლებებსა და თავისუფლებებს „წარუვალ და უზენაეს ადამიანურ ღირებულებებად“ აცხადებს.
4. ამერიკის შეერთებულ შტატებში ძირითადი უფლებების სრულყოფილი განმტკიცება განხორციელდა აშშ-ის კონსტიტუციის პირველი ათი დამატების ამოქმედებით (1791წ.), რომელთა ერთობლიობას „უფლებათა ფედერალური ბილის“ სახელწოდებითაც მოიხსენიებენ. უფლებათა ბილი ათ შესწორებას შეიცავს. პირველ რვაში ჩამოთვლილია ის ძირითადი უფლებები, რომლებსაც უკვე უზრუნველყოფდა შტატების კონსტიტუციათა უმრავლესობა.

5. დასავლური გამოცდილების მაგალითზე და ძირითადი უფლებების განმამტკიცებელი საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტების შესაბამისად, ქართველმა კონსტიტუციურმა კანონმდებელმა ქვეყნის ძირითად კანონში ადგილი დაუთმო პრაქტიკულად ყველა ძირითად უფლებას, რომელიც საერთაშორისო თანამეგობრობის მიერ კონსტიტუციონალიზმის აუცილებელ კომპონენტად არის აღიარებული. ადამიანის ძირითადი უფლებები მოცემულია საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავში.

6. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ აშშ-ს კონსტიტუციის ადრეულ პერიოდში მიღების გამო, მასში არ არის ზოგიერთი ის უფლება, რაც დღევანდელი დემოკრატიული მმართველობისათვის არის საჭირო და გამოსადეგი. მიუხედავად ამისა, აშშ-სა და საქართველოს კონსტიტუციებში მოცემული ადამიანის ძირითად უფლებათა ანალიზი გვიჩვენებს, რომ მათ შორის დიდი მსგავსებაა. ორივე კონსტიტუციაში დიდი ყურადღება ეთმობა ადამიანს, როგორც ინდივიდს და მისი ძირითადი უფლებების დაცვას. ეს ასეც უნდა იყოს, რადგან სახელმწიფოს მთავარი მამოძრავებელი ძალა სწორედ რომ ადამიანები არიან და თუ არ იქნება დაცული მათი უფლებები და კანონიერი ინტერესები, სახელმწიფო წინ ვერ წავა.

7. ადამიანის ძირითად უფლებათა დაცვა სახელმწიფოსა და ინდივიდს შორის ცივილიზებული ურთიერთობის ჩამოყალიბების კარგ სამართლებრივ ნიადაგს ქმნის. რაც უფრო მეტად თანამშრომლობს სახელმწიფო თავის მოქალაქეებთან და იცავს მათ უფლებებსა და კანონიერ ინტერესებს, მით უფრო მაღალია ამ სახელმწიფოს დემოკრატიულობის დონე, რისკენაც ასე იღვწიან მსოფლიოს ცივილიზებული ქვეყნები.

Tamar Kharaishvili, Zurab Toroshelidze
Georgia
Gori State Teaching University
Law
Bachelor's Programme, III level

Fundamental Human Rights under the Constitution of the USA and Georgia

Scientific supervisor: Professor **Giorgi Giorgadze**

1. Classically, the fundamental right is a subjective means of protection of an individual to the state.
2. The first constitutional-legal act, which normatively ratified the fundamental human rights, was the Virginia Declaration of Rights of 1776, though it ratified a few fundamental rights (freedom of the press, freedom of religion etc.)
3. Fundamental human rights are ratified in the constitution of Georgia of 1995.
4. Complete strengthening of the fundamental rights was implemented in the United States when the first ten amendments to the U.S. Constitution (1791) were set in motion. They are also known as “the Federal Bill of Rights”. Bill of Rights contains ten amendments. In the first eight are listed those fundamental rights that are already provided by the majority of the State Constitutions.
5. On the example of western experience and in accordance with international-legal acts, the Georgian constitutional legislator in the main law considered practically all basic rights that are declared by the international community as the important component of constitutionalism. Fundamental human rights are given in the second chapter of the Constitution of Georgia.

6. It is noteworthy that due to the fact that the constitution of US was accepted in an early period, it does not contain some rights that are necessary for democratic government. Despite this, the analysis of fundamental human rights, given in the constitutions of US and Georgia, show that there is a great similarity between them. In both constitutions great attention is paid to a person, as an individual, and immunities of his/her fundamental rights. That is right, because the main force in the country are people, and if the country does not defend their rights and legitimate interests, the country will not move forward.

*გიორგი მაქრაშვილი
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სამართალი
ბაკალავრიატი, II დონე*

**რევოლუცია, როგორც მოვლენა მსოფლიო
კაცობრიობის ისტორიაში**

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი ვაჟა გურგენიძე

1. წინამდებარე თემაში საუბარია რევოლუციის, როგორც მოვლენის ცალკეულ ასპექტებზე. სიტყვა „რევოლუცია“ ავტომატურად იწვევს საფრანგეთის დიდი რევოლუციის და რუსეთის რევოლუციის ასოციაციას. რაღათქმაუნდა მხოლოდ ამ ორი რევოლუციის თვალსაჩინო მაგალითით არ შემოვიფარგლები.

2. სპეციალისტები ხშირად მსჯელობენ ამ ორი ცალკეული ინდივიდუალური მოვლენის ნიშათვისებებზე, მათ მსგავსებებზე გარკვეულ ეტაპამდე, მაგრამ ყველაზე საინტერესო კი ის გახლავთ თუ რა იყო რევოლუციის დაწყების უმთავრესი მოტივი. ამასთან უნდა ავლნიშნოთ ის ფაქტი რომ, არსებითი

განსხვავებაა მოტივსა და საბაზს შორის. შესაძლებელია რუსეთის რევოლუციის მოტივად მივიჩნიოთ სოციალიზმის დამკვიდრება რუსეთში, და იმ ლენინისტური იდეების გატარება რომელსაც შემდომში ქადაგებდნენ ცალკეულ კლუბებსა თუ კომპარტიებში, მაგრამ არსებობს მოსაზრება იმასთან დაკავშირებითაც რომ ეს იყო მხოლოდ და მხოლოდ აშკარა შურისძიება ლენინის მხრიდან, შურისძიება პირადი ინტერესებიდან გამომდინარე.

3. რაც შეეხება საფრანგეთის რევოლუციას აქ საქმე შედარებით განსხვავებულადაა. რუსეთის რევოლუციისაგან განსხვავებით ისტორიის ფურცლები დებენ ავტომატურ დასკვნას იმის შესახებ რომ საფრანგეთის რევოლუციის ჩანასახი, ვგულისხმობ საწყის ეტაპს, არ იყო მიმართული სახელმწიფო წყობის გადატრიალებისაკენ. მეფის ჩამოგდება უკვე რეზულტატი გახლავთ შედეგებისა, რომელიც დომინოს ეფექტის პრინციპის საფუძველზე იქნა მიღწეული. საფრანგეთის რევოლუციის მიზეზებზე საუბრისას უნდა აღვნიშნოთ მისი ჩანასახის წარმოქმნის მოტივი. უმთავრესად ეს იყო ის მძიმე მატერიალური ფონი, რომელიც შეიქმნა ლუი XV მეფობის პერიოდიდან მითუმეტეს თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტსაც, რომ ლუი მეთხუთმეტე ლუი მეთოთხმეტეს მემკვიდრე იყო. აქ ადგილი ჰქონდა ტრიუმფირატს რომლის დროსაც ძლიერ მონარქს ცვლის მეფე, რომელსაც მხოლოდ და მხოლოდ მისი კეთილდღეობა ანაღვლებს. ლუი მეთხუთმეტის მეფობის წლებმა გამოფიტა სამეფო ხაზინა და სახელმწიფო იძულებული შეიქმნა ხაზინა შეეცხო დაბალი ფენის (ე.წ. მესამე ფენის) ხარჯზე. გაჩნდა დისბალანსი საზოგადოების ცალკეულ ფენებს შორის რამაც საბოლოოდ ხალხის პროტესტი გამოიწვია.

ვლადიმერ ულიანოვი გვამღევს საუკეთესო განმარტებას რევოლუციის შესახებ: რევოლუციური მდგომარეობა ეს ის მდგომარეობაა, როდესაც ზედა ფენებს აღარ ძალუძთ მართვა, ქვედა ფენებს კი აღარ ძალუძთ ცხოვრების ასე გაგრძელება!!!!

Giorgi Makarashvili
Georgia
Grigol Robakidze University
Law
Bachelor's programme, II level

Revolution as the Phenomenon in the World
History of Humankind

Scientific supervisor: Associate Professor **Vazha Gurgeni**zde

1. The paper discusses different aspects of revolution as a phenomenon. The word "revolution" undoubtedly calls up the association of two great revolutions - the Great French Revolution and the Russian Revolution. But we will not be limited to only these two revolutions.

2. Specialists often discuss the characteristic features of these two separate individual phenomena and similarities and differences between them. But the most interesting thing is what the main motive for starting a revolution was. It should be noted that there is the essential difference between motive and reason. The main motive for the Russian Revolution can be considered the establishment of socialism in Russia and implementing Lenin's ideas that were often discussed in certain clubs and the Communist Party. There is another consideration why the revolution took place – this was Lenin's personal revenge to the Monarch.

3. As for the French Revolution, it is somehow different. The history evidences that at its initial stage the French Revolution was not directed to overthrowing the existing political regime the final consequence of which was subversion of the Sovereign. The latter was achieved on the basis of the domino effect. It is noteworthy that the motive of the revolution was the hard financial background that started during Louis XV's reign, especially if we consider the fact that Louis XV was the Louis XIV's descendant. Financial hardship was

natural as Louis XV was the self-centred Monarch who thought of only his own welfare. During Louis XV's reigning period the Treasury was emptied. So, the state had to fill the Treasury at the expense of lower layer (the so called Third layer). This caused disbalance among certain layers of society what finally resulted in people's protest.

Vladimir Ulianov gives the best definition of revolution: Revolution is the situation when upper layers cannot handle the process and lower layers can no longer continue like this!!!

*თამთა არჩუაძე
საქართველო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
სამართალმცოდნეობა
ბაკალავრიატი, IV დონე*

**საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების
მნიშვნელობა ადამიანის ძირითადი უფლებებისა და
თავისუფლებების დაცვისათვის**

1. „ადამიანის უფლებები არ არის უცხო ნებისმიერი კულტურისათვის და მშობლიურია ყველა ერისათვის; ისინი საყოველთაოა“. ადამიანის უფლებები არის ჩარჩო, რომელიც განაპირობებს ხელისუფლების თვითმუხლდევას იმისათვის, რათა გარანტირებულ იქნეს ყველა ადამიანის ყველა უფლების დაცვა. თუმცა ამ უფლებათა საკანონმდებლო დონეზე რეგლამენტაცია, თვით უზენაეს კანონშიც კი, არ წარმოადგენს მათი განხორციელების რეალურ გარანტიას, თუკი არ იარსებებს შესაბამისი ორგანო. სახელმწიფოთა უმრავლესობამ აღიარა და განამტკიცა საკონსტიტუციო ზედამხედველობის განმახორციელებელი ორგანოს - საკონსტიტუციო სასამართლოს

ფუნქციონალური როლი აღნიშნული მიზნის განსახორციელებლად.

2. ადამიანის უფლების დაცვა წარმოადგენს სახელმწიფოს ძირითად პრიორიტეტს, რაც ერთის მხრივ გამოიხატება საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებისათვის სავალდებულო ძალის მინიჭებასა და მის საბოლოო, გადაულახავ ბარიერად ქცევაში.

3. იმისათვის, რომ სრულყოფილად იქნეს დაცული ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება შინაარსობრივად გასაგები უნდა იყოს, რათა აღსრულდეს სრულად და უზენაესი კანონის შესაბამისად.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულება პირველ რიგში გულისხმობს გადაწყვეტილების შინაარსის გაცნობის სავალდებულოებას პირდაპირი და ირიბი ადრესატების მხრიდან, ხოლო შემდგომ მის აღსრულებას არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტის ან/და მისი ნაწილის ბათილად ცნობის, იგივე შინაარსის რეგულაციის შემუშავების დაუშვებლობის გზით.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულებას აქვს სამი ძირითადი ფუნქცია: ბოლო მოუღოს დარღვევას, ხელი შეუწყოს რეპარაციას, თავიდან იქნეს აცილებული მსგავსი დარღვევები.

6. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულებლობა ან არაჯეროვნად აღსრულება ისჯება კანონით.

7. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულებლობა იწვევს ხალხის უნდობლობასა და აგრესიულ დამოკიდებულებას ხელისუფლებისადმი, რამაც შესაძლოა სავალალო შედეგი გამოიღოს.

Tamta Archuadze
Georgia
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Law
Bachelor's programme, IV level

Importance of Execution of Constitutional Court's Decision for Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

1. "Human Rights are not alien to any culture and are close to every nation; they are universal". Human Rights are a frame which preconditions government's self-restriction to guarantee protection of all humans' all rights. However, regulations in the legislation and the constitution are not real guarantee for implementation if there is no appropriate authority. The majority of states have already recognized the functional role the constitutional supervision body - the Constitutional Court for achieving these goals.

2. Protection of Human Rights is the main priority of the state. It means delegating the Constitutional Court the right of final decision-making.

3. In order to fully protect Human Rights and Fundamental Freedoms, The Constitutional Court's decision should be conceptually understood for further enforcement in accordance with the Supreme Court.

4. Execution of the decision of the Constitutional Court first of all means to let direct and indirect addressees be well aware of the content of the decision. The next step is to execute it by invalidating unconstitutional normative act and/or its part and by inadmissibility of working our regulations of the same content.

5. Execution of the Constitutional Court's decision has three main functions: put an end to violation, promote reparation and to avoid similar violations.

6. Non-compliance or improper execution of the Constitutional Court's decision is punished under law.

7. Non-compliance of the Constitutional Court's decision causes people's distrust and aggressive attitude to the government, the results of which can be regrettable.

ბორენა ცერცვაძე

საქართველო

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

სამართალი

ბაკალავრიატი, II დონე

ტრეფიკინგი XXI საუკუნეში

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი ამირან მოსულიშვილი

1. ტრეფიკინგი ეს არის დანაშაული რომელიც ცნობილია როგორც ადამიანით ვაჭრობა. ტრეფიკინგის მსხვერპლი მარტივი განმარტებით არის ადამიანი, რომელიც ერთი ქვეყნიდან გადაჰყავთ მეორეში მონობის ან დამონების მიზნით. ეს დანაშაული მნიშელოვანია იმიტომ რომ მოიცავს ბევრ კანონდარღვევას, მათ შორის ადამიანის უფლებების შეზღუდვა, წამება და ა.შ. ტრეფიკინგი არის მონობის თანამედროვე ფორმა რომელიც არღვევს ადამიანის თავისუფლების უსაფრთხოებას, რადგან პირი ამ დროს უმეტეს წილად იმყოფება არაადამიანურ პირობებში.

2. ტრეფიკინგთან ბრძოლა შეიძლება ორი გზით განხორციელდეს: ვებრძოლოთ წარმოშობილ ტრეფიკინგს და ვებრძოლოთ ტრეფიკინგს სანამ წარმოიშვება. ამისათვის საჭიროა გავიგოთ მისი წარმოშობის მიზეზები, მაგალითად: რატომ წარმოიშვა ტრეფიკინგი, რა აიძულებს ადამიანს რომ ჩაიდინოს ეს დანაშაული და სხვა მიზეზები.

3. ტრეფიკინგის მსხვერპლნი ძირითადად განვითარებადი ქვეყნების მოქალაქეები ხდებიან. ჩვენი ქვეყნის რეალობას თუ გავითვალისწინებთ ტრეფიკინგის წარმოშობის ერთ-ერთი მიზეზი არის ის რომ პოსტსოციალისტურმა სახელმწიფომ ბრძანებლურ ეკონომიკური სისტემის მეთოდების და პრინციპების შესაბამისად დაიწყო ნგრევა. 1990 წლის შემდეგ პერიოდში იდეაში არსებობს აზრი სახელმწიფოების ჩამოყალიბება განხორციელდეს თავისუფალი და შრეული ეკონომიკური სისტემის მეთოდებისა და პრინციპების შესაბამისად.

4. რას ნიშნავს ეს ყოველივე? ბრძანებლური ეკონომიკური სისტემის დროს როდესაც სახელმწიფოებრიობა ვითარდებოდა, ქვეყანაში არსებული ქონების მეპატრონე სახელმწიფო იყო. ამიტომ შექმნილი იყო ცენტრალიზებული სისტემა სამართავად ვერტიკალური ფორმით. მას გააჩნდა ასევე მართვის ორი მექანიზმი, წამახალისებელი და დამსჯელი. წამახალისებელი მექანიზმი ნიშნავდა: „თუ ფიზიკური პირი ცენტრალიზებული სისტემის სათავეში მდგომი ადამიანის მიერ გაცემულ ბრძანებას შეასრულებდა წახალისების მიზნით ბრძანების შემსრულებელს აძლევდნენ ბინას ან სხვა საყოფაცხოვრებო ნივთებს შედარებით ნაკლებ ფასად“. ხოლო დამსჯელ მექანიზმს იყენებდნენ იმ დროს როცა ფიზიკური პირი ბრძანებას არ ასრულებდა. ამ დროს ათავისუფლებდნენ პირს სამსახურიდან, ასახლებდნენ აუთვისებელ მიწებზე ან იჭერდნენ და კლავდნენ. ყველაფერი ზემოხსენებული იმ მიზნით კეთდებოდა რომ ერთ ადამიანს როცა დასჯიდნენ შემდგომში სხვა პირი, მაგალითად მისი მეზობელი უპრობლემოდ შეასრულებდა დავალებას რაც არ უნდა რთული ყოფილიყო მისთვის.

5. სახელმწიფო იყო ჩაკეტილი, ამიტომ ქვეყნიდან მოსახლეობის გასვლაზე ზედმეტი იყო ლაპარაკი. მოქალაქეებს უნერგავდნენ რომ ისინი ყველზე კარგ ქვეყანაში ცხოვრობდნენ და მიწიერ სამოთხეს ჰპირდებოდნენ კომუნიზმის სახით. მაგრამ ეს ილუზია გაქრა სისტემის ნგრევასთან ერთად. აღმოჩნდა რომ ის ბედნიერი ცხოვრება მირაჟი იყო. ჩამოიშალა ეკონომიკა, რომელიც ბრძანებებზე და ცენტრის ნებაზე იყო დამოკიდებული და მასთან

ერთად ადამიანების ფსიქიკა. ისინი მიჩვეულები იყვნენ, რომ სახელმწიფო უგვარებდა სამსახურის, ბინის პრობლემებს. უმრავლესობამ ვეღარ მონახა თავისი ადგილი, სწორედ ეს იყო ტერფიკინგის წარმოშობის მიზეზი.

6. განვთარებული კაპიტალისტური ქვეყნების ბრჭყვიალა რეკლამებით თვალმოჭრილი ადამიანები ბედის სამებნად მიმართეს საზღვარგარეთის ქვეყნებს და სწორედ აქ ამოტივტივდა ბიზნესი, რომელიც ამ ადამიანების უნიათობასა და უბედურებაზე სარფიანად ხელისმობობას ითვალისწინებდა.

7. ადამიანებით ვაჭრობა ანუ ტრეფიკინგი არის სისხლის სამართლებრივი დანაშაული და იგი ისჯება სისხლის სამართლის კოდექსის თანახმად და ითვალისწინებს რვიდან თორმეტწლამდე თავისუფლების აღკვეთას. უნდა აღინიშნოს ისიც რომ რადგან ტრეფიკინგი გავრცელებული დანაშაულია ასე თუ ისე დამუშავებული თემაა, თუმცა მასში ერთი რამ არის საყურადღებო ტრეფიკინგის მსხვერპლს კანონმდებლობა გამონაკლისის სახით პატიობს სხვადასხვა დანაშაულის ჩადენას საქართველოს კანონი ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგი) წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ 15-ე მუხლი. ვეცდებით თემასთან დაკავშირებით და იმ მუხლებთან დაკავშირებით რომელსაც კანონმდებლობა პატიობს მსხვერპლს ცოტა მოგვიანებით გესაუბროთ შემდეგ ნაწილში და გავაანალიზოთ ის თუ რატომ უშვებს კანონმდებლობა ამ შემთხვევაში გამონაკლისს.

Borena Tsertsvadze
Georgia
Grigol Robakidze University
Law
Bachelor's Programme, II level

Trafficking in XXI Century

Scientific supervisor: Associate Professor **Amiran Mosulishvili**

1. Trafficking is a crime known as the trade in humans. Simple explanation of a victim of trafficking is a human who is moved from one country to another for the purpose of slavery or enslavement. This crime is important because it includes many violations, for example the restriction of human rights, torture, etc. Trafficking is a modern form of the human slavery that violates the security of human freedom, as long as the person mainly is in the inhuman conditions.

2. Fighting against trafficking can be done in two ways: fighting against the existing human trafficking and fighting against the human trafficking before it arises. That is why it is necessary to understand its origins, for example: why emerged has trafficking, what compels a person to commit this crime, and other reasons.

3. Victims of trafficking primarily become citizens of developing countries. Considering the realities of our country, one of the reasons of the origin of trafficking is that, the post-socialist state began to break down adequate to the methods and principles of the overbearing economic system. Since 1990 there is born an idea of forming the states according to the methods and principles of a free and mixed economic system.

4. What does it all mean?When state system was developing during the overbearing economic system, the owner of the country property was the state. Therefore, the existing system was the form of a vertical system of centralized administration. It also had two driving

mechanisms, incentive and punitive. Incentive mechanism meant: "If an individual fulfilled an order issued by a person standing in a top of the centralized system, the executor was granted with a residential flat or other household items in relatively lower price for the purpose of encouraging". The punitive mechanisms were used when the individual did not perform commands. In such case a person was fired from the job, was exiled to undeveloped lands and killed or captured. All of the above mentioned was done in order to make the example of punishment for the other persons, and the another person, for example such as the punished person's neighbor, would fulfill the task without making any problems, no matter how difficult it would be for him.

5. The state was closed, so the people could not go outside the country. People were taught that they were living in the best country in the world and were promised to create the earthly paradise in the form of communism. But that illusion was gone along with the system breakdown. It turned out that the happy life was a mirage. The economy collapsed, because it depended on the will and commands of the center, and the human psyche along with it. The state used to solve the job and housing problems for people. The majority of them could not find their own place, and it caused origination of trafficking.

6. The people blinded by the glittering advertisements of the developed capitalist countries went abroad to search their fate there and it gave an easy way for starting the business calculated on gaining profit from the weakness and misfortune of these people.

7. The trade in humans or trafficking is a criminal offense and is punishable under the Criminal Code, which provides imprisonment from eight to twelve years. It should be noted that the offense of trafficking is very spread violation and therefore it is more or less worked out subject, but one thing is very important, namely: according to the legislation, the victim of trafficking, as an exception, will not be punished for various crimes committed by him/her, according to the Article 15 of the Law of Georgia on the fighting against trading in humans (trafficking). Later on we will try to discuss and analyze the

topic and the article of the Law regarding the reason of permitting such exception.

მარი მოსიაშვილი

საქართველო

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

სამართალი

ბაკალავრიატი, IV დონე

სპორტი როგორც დანაშაულის პრევენციის ერთ-ერთი საშუალება

ხელმძღვანელები: რომან ჯახიაშვილი, ვლადიმერ ბურჭულაძე

1. ნაშრომში საუბარია ახალ პროექტზე, რომელიც ეხება სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მსჯავრდებულთათვის სპორტის ერთ-ერთ სახეობის უშუეს დანერგვას, რომელიც უნდა გახდეს მათი პრევენციულ-გამომასწორებელი ღონისძიება და ამ მიმართულებით სასჯელაღსრულების სამინისტროსა და საქართველოს უშუეს ეროვნულ ფედერაციასთან თანამშრომლობის აუცილებლობზე. ნაშრომში დაწვრილებითაა აღწერილი თუ რა სახის რეფორმაა საჭირო და რა მიმართულებით უნდა განხორციელდეს იგი რა ვადაში, რომ პრევენციის სისტემაში იგი გახდეს კიდევ ერთი წინ გადადგმული ნაბიჯი და მოხდეს პატიმართა რესოციალიზაციის გაადვილების ხელშეწყობა.

Mari Mosiashvili
Georgia
Grigol Robakidze University
Law
Bachelor's Programme, IV level

Sport as One of the Means of Crime Prevention

Scientific supervisors: **Roman Jakhiashvili, Vladimer Burchuladze**

1. The paper discusses the new project that refers to establish Wushu in Penitentiary for convicts which should become preventative-correctional event. It also considers the necessity of the co-operation of the Ministry of Penitentiary and National Wushu Federation. It is well detailed in the work what kind of reforms are needed, how it must be held and in what period of time. This will support prisoners to facilitate resocialization.

თორნიკე ნემსჭვერიძე
საქართველო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
სამართალი
ბაკალავრიატი, II დონე

პატიმრობის სამართლებრივი ბუნება დავით ბაგრატიონის სამართლის მიხედვით

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **მარინა გარიშვილი**

1. დავით ბაგრატიონის სამართლის მიხედვით პატიმრობას, როგორც სისხლისსამართლებრივ სასჯელს, დამნაშავეს უფარდებდა მოსამართლე. ზოგადად ეს სასჯელი გამოიყენებოდა სახელმწიფოსა და საჯარო წესრიგის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულთა აღსაკვეთად. სამართლის ძეგლში არ არის

განსაზღვრული პატიმრობის ხანგრძლივობა (იხსენიება „რაოდენსამე ჟამსა“), რაც საშუალებას აძლევდა მოსამართლეს, რომ ვადა განესაზღვრა ბრალის სიმძიმიდან გამომდინარე; მაგრამ ერთგან დავითი შენიშნავს, რომ თუ ყარაული თავის ვალდებულებას გულმოდგინედ არ შეასრულებდა ერთი, ორი თვე ან ერთი წელი უნდა დაპატიმრებულიყო. პატიმრობის შეფარდების უფლებამოსილებით აღჭურვილი იყო მოურავი, რომელსაც მკაცრად განსაზღვრული ვადით უნდა ჰქონოდა დაპატიმრების უფლება, რაც წარმოადგენდა მოხელის თვითნებობისაგან მოსახლეობის დაცვის გარანტიას.

2. საზოგადოების დაყოფა „კეთილშობილთა“ და გლეხთა ფენებად გამოწვეულია პატიმრობის სამართლებრივი ბუნების თავისებურებით. ზოგადად, პატიმრის რჩენა მისი ნათესავების საქმე იყო, ამიტომ პასუხისმგებლობის ადრესატი დამნაშავესთან ერთად ირიბად მისი ოჯახიც გამოდიოდა. გლეხების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობიდან გამომდინარე, პატიმრობა უპირატესად გამოყენებული იყო „კეთილშობილთა“ მიმართ. ამ სასჯელის თავისებურება გარკვეულწილად უგულებელყოფდა ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის პრინციპსა და ადამიანის ღირსების უფლებას.

3. პატიმრობა, როგორც საჯაროსამართლებრივი სანქცია დავითის სამართლის მიხედვით მიზნად ისახავდა სახელმწიფოსა და საზოგადოებისათვის სასარგებლო შედეგის დადგომას. ამ სასჯელის ბუნებაში იკვეთება ზოგადი და კერძო პრევენციის საწყისები, რაც „განმანათლებელთა“ შრომების გავლენაზე მიგვანიშნებს. პატიმრობის, როგორც სანქციის სამართლის ძეგლში არსებობის მიზანი იყო ის, რომ მას წინასწარ აღეკვეთა მართლსაწინააღმდეგო ქმედების მავნე შედეგი და დაეცვა, როგორც საზოგადოება, ასევე სახელმწიფო მმართველი ინსტიტუტების რეპუტაცია ანუ ორიენტირებული იყო სოციალურად სასარგებლო შედეგის დადგომაზე.

Tornike Nemstveridze
Georgia
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Law
Bachelor's programme, II level

Imprisonment Law in Accordance with David Bagrationi's Legal Nature

Scientific supervisor: Associate Professor **Marina Garishvili**

1. In accordance to David Bagrationi's Law, imprisonment as a criminal punishment was sentenced to a criminal by a judge. In general, this law was used for elimination of a criminal against the State and Public order. In the Justice statute is not defined the terms of imprisonment period (is mentioned "For Certain Times"), which allowed the judge to define the imprisonment term in accordance to the accusation; but David notes that if the watchman will not implement his obligation properly, he would be arrested for one, two months or for one year. Also Mouravi had the right to sentence the imprisonment term to a criminal that had arresting right for strictly determined period; it was the way to protect the population from the Official arbitrariness.

2. Division of society into noble layer and peasant layer is caused due to the peculiarity of imprisonment nature. In general, a prisoner was dependent on his relatives; therefore, together with a prisoner his family also borne responsibilities indirectly. Based on the social-economic conditions of peasants, imprisonment mainly was used against noble persons. The peculiarity of this sentence somehow ignored the principle of individual responsibility and the right of human dignity.

3. Imprisonment as a penalty legal sanction in accordance to David's Law aims to reach useful outcomes for the State and the community. In the nature of this punishment general and private prevention origins are intersected, what indicates the influence of "Enlighteners" works. The aim of the imprisonment as a sanction existed in the legal monument

was to prevent harmful results of unlawful acts and protect society as well as the reputation of the institutions that were focused on socially useful outcome.

თამარ სამაგლიშვილი
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სამართალი
ბაკალავრიატი, II დონე

**„ლუდომანია“ - აზარტული თამაშზე დამოკიდებულებით
გამოწვეული ქმედუნარიანობის შეზღუდვის სამართლებრივი
ჩარჩოები**

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **დევი ხვედელიანი**

1. ზოგადი მიმოხილვა: მას შემდეგ, რაც სათამაშო ბიზნესი იატაკქვეშეთიდან გამოვიდა და ლეგალური არსებობის უფლება მოიპოვა, მომრავლდა კაზინოები და სლოტკლუბები და აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება გლობალურ სოციალურ პრობლემად იქცა. დაავადებათა კოდირების საერთაშორისო სისტემაში ამ პათოლოგიას საკუთარი ნომერი - F 63.0 მიენიჭა. დიდი ფულის მოგების სურვილი აზარტული თამაშებისკენ ბევრს უბიძგებს, აქედან კი დამოკიდებულებამდე ერთი ნაბიჯია. სადღეისოდ მთელ მსოფლიოში უკვე 5%-ს უტოლდება იმ ადამიანების რიცხვი, რომელთა ცხოვრებაც კაზინოსა და სათამაშო ავტომატებზეა დამოკიდებული. ლუდომანია სოციალური პრობლემაა, რომელიც სერიოზულ საფრთხეს უქმნის მოსახლეობის მნიშვნელოვან ნაწილს.

აზარტული თამაშებისადმი ავადმყოფური ლტოლვა, მართალია, მამაკაცებში უფრო ხშირია, მაგრამ ქალებში გაცილებით მძიმედ მიმდინარეობს. სუსტი სქესი ამ ქსელში სამჯერ უფრო სწრაფად ებმება და ფსიქოთერაპიასაც გაცილებით ძნელად ემორჩილება.

მამაკაცებისგან განსხვავებით, ქალები ლუდომანები ზრდასრულ ასაკში ხდებიან და მათ 1-4%-ში დამოკიდებულება ისეთ ფორმას იღებს, ხშირად ფსიქიატრის ჩარევაც კი ხდება საჭირო. ქალებში ლუდომანიას თითქმის ყოველთვის ახლავს თან დეპრესიული აშლილობა, მამაკაცებში კი ალკოჰოლიზმი, ამიტომ გასაკვირი არც არის, რომ ასეთი ადამიანები სხვებზე ხშირად და ადვილად ანგრევენ ოჯახებს, არღვევენ სამსახურში ქცევის წესებს და სამუშაო ადგილსაც ხშირად იცვლიან.

2. რა ახასიათებს ლუდომანიას?

თამაშისადმი მუდმივი ლტოლვა, კაზინოში და აპარატებთან უფრო და უფრო მეტი ხნის გატარება;

ინტერესთა სფეროს შეცვლა - თამაში ადამიანის ცხოვრებიდან თანდათან დევნის სხვა ინტერესებს; ლუდომანი მხოლოდ თამაშზე ფიქრობს, გონებაში სათამაშო კომბინაციებს და მასთან დაკავშირებულ სიტუაციებს წარმოისახავს;

თვითკონტროლის დაკარგვა - ლუდომანი სურვილის შემთხვევაშიც კი ვერ ახერხებს თამაშისთვის თავის დანებებას, განურჩევლად იმისა, იგებს თუ გამუდმებით აგებს;

ფსიქოლოგიური დისკომფორტი, გაღიზიანება თამაშის თუნდაც მოკლე ხნით შეწყვეტისას, რადგან თამაშის სურვილი ძნელი გადასალახია. ეს მდგომარეობა ძლიერ ჰგავს ნარკომანთა აბსტინენციას, რომელსაც თან სდევს თავის ტკივილი, ძილის დარღვევა, გუნება-განწყობის გაუარესება, ყურადღების კონცენტრაციის დაქვეითება;

თამაშის გახშირება, ამასთან, მომატებული რისკის ხარჯზე;

გადაწყვეტილების შემდეგ, აღარ გაეკაროს სათამაშო ადგილს, საკმარისია უმნიშვნელო პროვოკაცია და თამაშზე დამოკიდებულება ახლდება.

3. თამაშზე დამოკიდებულების განვითარების სტადიები

თამაშზე დამოკიდებულება სამ სტადიად ვითარდება:

1. მოგებათა სტადია;
2. წაგებათა სტადია;
3. განხიზვლის სტადია.

1. ლუდომანიის კანონის ჩარჩოებში მოქცევის აუცილებლობა (მიზეზები და გარემოებები) ჩვენი ქვეყნისა და საზღვარგარეთის ქვეყნების პრეცედენტი.

2. კანონპროექტის განხილვა, ლუდომანიის გარკვეულ ჩარჩოებში მოქცევა, სტატისტიკური მონაცემები და საზოგადოების აზრი ლუდომანიასთან დაკავშირებით.

Tamar Sadzaglishvili

Georgia

Grigol Robakidze University

Law

Bachelor's Programme, II level

Law in Accordance with “Ludomania”

Scientific supervisor: Associate Professor **Devi Khvedeliani**

1. **Overview:** after the gambling business gained a legal status, a lot of slot-clubs, casinos, and generally gambling addiction have become a global social problem. In the international system of disease encoding this pathology was granted its own number F - 63.0. Almost 5 % of the world population is depended on gambling. This pathology is called “Ludomania” which poses a serious threat to a major part of the population. Though unhealthy attraction to gambling is more common among men, it develops more heavily among women. Nowadays it became evidence that women are also involved in gambling and the number increases every day, especially among youth.

Weaker sex three times faster joins the network, and it is much more difficult for them to obey psychotherapy. Unlike men, women become ludomans in maturity and approximately from 1 to 4% of them need a psychiatrist’s treatment. Ludomania in women is almost always accompanied by a deep depression, and alcoholism among

men. It is also evident that gambling addicts easily ruin families, do not follow the discipline in jobs and often change work places.

2. What are characteristic features of ludomania?

Constant attraction to games, spending a lot time in casinos and gambling;

Changing the sphere of interest - gambling time by time drives out other interests; a ludoman only thinks about gambling, imagines only combinations associated with the game;

Losing self-control - even in case of great desire a ludoman cannot drop gambling no matter he or she wins or loses;

Physiological discomfort and disorder even in case of dropping gambling for a short time because it is very difficult to overcome the temptation. It is accompanied by a headache, losing of calm at night, mental disorder, and losing of concentration;

More gambling – more risk.

In case of making a decision not to gamble anymore it is enough just a little encouragement and the desire overcomes him/her again.

3. The gambling stages are differentiated as follows:

1. Winning stage.
2. Losing stage.
3. Attracting stage.

1. The necessity of placing ludomania in frames and scopes of law of (the reasons and circumstances) in our country and abroad.

2. Consideration of the bill, placing ludomania in certain frames, the statistical data, and public opinion concerning ludomania.

მარიამ ნიაური
საქართველო
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
სამართალი
ბაკალავრიატი, III დონე

საგადასახადო შეთანხმების რელევანტურობა თანამედროვე საკანონმდებლო სივრცესთან

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ზვიად როგავა**

1. ნაშრომში განხილულია საგადასახადო შეთანხმების არსი და მიზნები, აგრეთვე მოცემულია შედარებითი ანალიზი ამერიკის შეერთებულ შტატებში არსებულ “Offer in Compromise“-სსა და საგადასახადო შეთანხმებას შორის.
2. აქცენტირებულია საგადასახადო შეთანხმების ნეგატიური მხარეები, მისი გაფორმებისას არსებული პროცედურული ხარვეზები, ასევე განხილულია საგადასახადო შეთანხმების შეუსაბამობა საქართველოს კონსტიტუციასთან.
3. ნაშრომში მოცემულია საგადასახადო შეღავათის დაწესების ალტერნატიული გზები, საუბარია გადახდისუუნარობისგან თავდაცვის პრევენციული ზომების არსებობის აუცილებლობაზე.
4. თემაში ხაზგასმულია სახელმწიფოს მატერიალური კეთილდღეობის კრიტერიუმები: საგარეო და საშინაო ეკონომიკურ-პოლიტიკური ურთიერთობების დახვეწა და მისი ჰარმონიზაცია რაციონალურ საგადასახადო სისტემასთან.

Mariam Niauri
Georgia
Georgian Technical University
Law
Bachelor's programme, III level

Relevance of the Tax Agreement with the Modern Legislative Expanse

Scientific supervisor: Professor **Zviad Rogava**

1. The paper discusses the meaning and purposes of the Tax agreement, there is comparative analysis between USA's "Offer in Compromise" and the Tax agreement.
2. The paper underlines the negative sides of the agreement, the existing procedural defects while its forming, also the irrelevance of the Tax agreement with the Constitution of Georgia.
3. The paper also suggests the legitimate alternative ways of Tax Benefit, the necessity of preventive measures from insolvency.
4. The criterions of State material welfare are also underlined in the paper: improving of foreign and internal economical-political interrelation and its harmonization with the rational Tax system.

გიორგი კვეენაძე
საქართველო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
სამართალი
ბაკალავრიატი, III დონე

**აქციათა სავალდებულო მიყიდვის სასამართლო
პრაქტიკის ანალიზი**

1. აქციათა სავალდებულო მიყიდვის ინსტიტუტის ქართულ კანონმდებლობაში დანერგვის მომენტიდან, საზოგადოებაში დაიწყო ცხარე კამათი მის თაობაზე. აღნიშნული ინსტიტუტის რეგულაციის კონსტიტუციურობის საკითხი საკონსტიტუციო სასამართლოს განხილვის საგანიც კი გახდა. კვლევის მიზნებისათვის, შესწავლილ იქნა მისი სასამართლო პრაქტიკა, 2008 წლიდან 2013 წლამდე.

2. კვლევა, რომელიც როგორც ინფორმაციული, ისე ანალიტიკური ხასიათისაა, ნათელჰყოფს სასამართლოების მიერ აქციების სავალდებულო მიყიდვის გამომწვევ მიზეზებზე მსჯელობის ნაკლებობას, აქციის სამართლიანი ფასის დადგენის პრობლემატიკას. სასამართლო პრაქტიკის განხილვისას შემოთავაზებულია მისი სამართლებრივი ანალიზი და უშუალო სტატისტიკა აქციათა სავალდებულო მიყიდვის ინსტიტუტის ამოქმედებიდან დღემდე განხილულ საქმეებთან მიმართებით. ასევე წარმოჩენილია, თუ რამდენად იქნა გათვალისწინებული საკონსტიტუციო სასამართლოს მითითებები აქციათა სავალდებულო მიყიდვის ინსტიტუტთან დაკავშირებით.

3. შესაბამისად, სასამართლო პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე, კეთდება დასკვნა, რომ სასურველია განცხადების დაკმაყოფილების შემხვევაში, გამოკვეთილ იქნას მაჟორიტარ აქციონერთა მხრიდან მინორიტარ აქციონერთა აქციების სავალდებულო გამოსყიდვის მიზანშეწონილება, რათა თავიდან

იქნეს აცილებული მაჟორიტარ აქციონერთა მხრიდან უფლების ბოროტად გამოყენება, ასევე გათვალისწინებულ იქნას სააქციო საზოგადოების სამომავლოდ მისაღები სავარაუდო შემოსავლები, რაც უნდა აისახოს შესაბამის გადაწყვეტილებაშიც.

George Kekenadze

Georgia

Ivane Javakhishvili

Tbilisi State University

Law

Bachelor's programme, III level

Legal Analysis of Judgments Regarding Compulsory Sale of Stocks

1. Enactment of the regulation in the law of Georgia “on Entrepreneurs” concerning the compulsory sale of stocks has caused altercation in society. Constitutionality of incorporation of the compulsory sale of stocks was discussed even by the Constitutional court of Georgia. For the purposes of this research was carried out a study to discover how do courts put in practice the regulation concerning the above mentioned institution; the scope of research was from 2008 to 2013.

2. The research gathers information as well as concerns analytical issues. As a result of this research, the author states that courts do not pay much attention to the reasons of the compulsory sale of stocks, there are also problems regarding determining the fare price for the stock of minority share holders. The research also reveals whether principles, determined by the constitutional court of Georgia, regarding the executing compulsory sale of stocks are taken into the consideration by the Georgian common courts.

3. The author concludes that common courts of Georgia must pay more attention to the grounds for exercising right of the compulsory sale of

stocks, in order to prevent misuse of right to the compulsory sale of stocks. The author also points out that the future interests of minority stockholders must be taken into consideration, therefore given much more attention while drafting the judgments.

ეკონომიკისა და ბიზნესის სექცია

Section of Economics and Business

ანა მელაძე, ანა დიასამიძე
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ფინანსები
ბაკალავრიატი, II დონე

**კინემატოგრაფიის ბიზნესის განვითარების
პრობლემები და პერსპექტივები**

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **ვასილ კიკუტაძე**

1. კინემატოგრაფია არის მსოფლიო ფენომენი, რომელიც ბიზნესის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი სფეროა. კინო ინდუსტრია შედგება ფილმის წარმოების ტექნოლოგიური და კომერციული ინსტიტუტებისგან, როგორებიცაა: კინო სტუდიები, რეჟისორები, გადამღები ჯგუფი, სცენარისტები. განვითარებულ კინო ინდუსტრიას დიდი წვლილი შეაქვს ქვეყნის ეკონომიკაში, რაც გამოიხატება მშპ-ს ზრდაში, უმუშევრობის დონის შემცირებასა და კულტურული ღირებულებების შექმნაში. ფილმის წარმოების ძირითადი ბიზნეს ცენტრებია აშშ, ინდოეთი, საფრანგეთი, ესპანეთი, დიდი ბრიტანეთი და ა.შ.

2. მსოფლიო კინო ინდუსტრიის უდიდესი წარმომადგენელია აშშ. 1911 წელს ჰოლივუდის შექმნით აშშ-ში საფუძველი ჩაეყარა უდიდეს კინომწარმოებლურობას და მას შემდეგ ყველაზე დიდი წილი უკავია გართობის სფეროში. 1920 წლიდან აშშ-ში ყოველწლიურად ფილმის წარმოებიდან მიღებული შემოსავლები ბევრად აღემატებოდა სხვა ქვეყნების შემოსავლებს, ამიტომ კინო ინდუსტრია აშშ-ს ეკონომიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან დარგად იქცა. ფილმების წარმოებიდან მიღებული შემოსავალი 2005 წლიდან 2010 წლამდე 57 მილიარდი დოლარიდან 62 მილიარდი დოლარამდე გაიზარდა. აშშ-ს ყველაზე მსხვილი კინო სტუდიებია “Warners Brothers Studio” და “Paramount Pictures Studio”, რომლებიც ამ ბაზრის ყველაზე დიდ წილს ფლობენ, შესაბამისად 18.40%-სა და 16.40%-ს. ფილმების წარმოების ყველაზე პოპულარული წყაროებია: ორიგინალური სცენარის

მიხედვით გადაღებული ფილმები (93 მლრდ. დოლარი) და წიგნის მიხედვით გადაღებული ფილმები (43 მლრდ.დოლარი). მიუხედავად იმისა რომ ფილმის წარმოების მნიშვნელოვანი ელემენტებია დისტრიბუცია და ჩვენება, რაც კინოთეატრების საშუალებით ხდება, აშშ-ში კინოთეატრების რაოდენობა შემცირდა 7800-დან 5700-მდე, თუმცა ამ შემცირების კომპენსირება მოხდა უფრო დიდი დარბაზებისა და ტექნოლოგიურად გაუმჯობესებული კინოთეატრების შექმნით.

3. თუ კინო ინდუსტრიას, როგორც ბიზნესს განვიხილავთ საქართველოში, ვნახავთ რომ ეს დარგი დიდ გავლენას არ ახდენს საქართველოს ეკონომიკურ კეთილდღეობაზე. ფილმის წარმოების განვითარების პერსპექტივის შეფასება რთულია ეკონომიკური-პოლიტიკური არასტაბილურობისა და დაფინანსებასთან დაკავშირებული პრობლემების გამო. სახელმწიფო ხელს არ უწყობს კინო ინდუსტრიის განვითარებას საქართველოში, რაც გამოიხატება საგადასახადო კანონმდებლობასა და დაფინანსებაში; საქართველოში ანიმაციური ფილმების წარმოების გამოცდილება მწირია, რადგან ეს სპეციფიკურ ადამიანურ რესურსსა და დიდ ფინანსურ დანახარჯს მოითხოვს, ასევე იშვიათია პრაქტიკა სერიალების წარმოებაშიც; პრობლემურია დაზღვევის თემაც, რადგან არ არსებობს უშუალოდ კინოზე მორგებული სადაზღვევო პაკეტი; საქართველოში არსებობს საერთაშორისო დისტრიბუციის არხები, თუმცა შედარებით ნაკლებად არის ათვისებული; კინოთეატრების პროგრამაში ფილმების აბსოლიტურ უმრავლესობას აშშ-ში წარმოებული ფილმები წარმოადგენს.

Ana Meladze, Ana Diasamidze
Georgia
Grigol Robakidze University
Finance
Bachelor's program, II level

Film Business Development Problems and Perspectives

Scientific supervisor: Associate Professor **Vasil Kikutadze**

1. Cinema is a world phenomenon, which is the one of the largest areas of business. Film production industry consists of the technological and commercial institutions, such as: Movie studios, filmmakers, crew, screenwriters. Developed Film Industry has a good influence on a country's economy which is reflected in increasing of GDP, reduction of an unemployment rate and the creation of cultural values. The main business centres of film production are the USA, India, France, Spain, UK, etc.

2. The USA is the biggest player of the world's film industry. With the establishment of the Hollywood in 1911 the largest motion picture industry was found. Since 1920, the annual revenue of the USA film production was much higher than in other countries, so the movie industry became an important part of the US economy. Income from production from 2005 to 2010, increased from 57 billion dollars to 62 billion dollars. The largest film studios are "Warner Brothers Studio" and "Paramount Pictures Studio", which have the largest portion of film market, respectively 18,40% and 16,40%. The most popular sources of movie making are: original screenplay (93 billion dollars), based on books (43 billion dollars). Although cinemas play a big role in distribution and screening, which are the important elements in film production, the number of cinemas in the US reduced from 7800 to 5700. This was compensated by creating the larger halls and technologically advanced cinemas.

3. If we review the situation in movie making of Georgia, we will see that this field of business does not affect the country's economic prosperity. It is difficult to evaluate development perspectives of film production, because of the political instability and financial problems. The state does not contribute the development of film industry in Georgia, which is reflected in tax legislation and funding; Georgia's animated film production is limited, because of specific human resources and financial expenses, also there is a rare practice in production of TV – soap operas; Insurance issues are problematic, because there are no insurance packages for film making; There are international distribution channels in Georgia, but they are not properly utilized; Absolute majority of films shown in cinemas are produced in the USA.

*ომარ ტაკიძე
საქართველო
ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ფინანსები,
ბაკალავრიატი, III დონე*

**საქართველოში ბიუჯეტშორისი რეფორმა და მისი გავლენა
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტზე**

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ვლადიმერ ღლონტი**

1. დღესდღეობით საქართველოში აქტუალურია რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ასიმეტრიულობა, რომელიც ზოგადად აისახება ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე.
2. საქართველოში საგადასახადო-ფისკალური სისტემის თავისებურებები განისაზღვრება დღევანდელი საგადასახადო კოდექსით, რომელიც მიღებულია 2004 წელს. სამწუხაროდ აღნიშნულმა კოდექსმა ვერ უზრუნველყო რეგიონის ფინანსურ

სტაბილურობა, რომელიც დაფუძნებული იქნებოდა ევროპულ გამოცდილებაზე.

3. გერმანიის საფინანსო სისტემა უნიკალურია მისი რეგულირების თვალსაზრისით, რადგან საფინანსო-ეკონომიკური სისტემის რეგულირება ხდება ფინანსური კონსტიტუციით. კონსტიტუციის თანახმად გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის საბიუჯეტო სისტემა შედგება შემდეგი რგოლებისგან: 1. ფედერალური ბიუჯეტი; 2. სპეციალური სახელმწიფო ფონდები; 3. მიწების ბიუჯეტი; 4. 10 000-ზე მეტი თემის ბიუჯეტისგან.

4. რეგიონის ბიუჯეტის ფინანსური მდგრადობის ანალიზი დიდ მნიშვნელობას იძენს, რათა შევავასოთ რეგიონის ფინანსური მდგომარეობა. ზემოთქმულიდან გამომდინარე შემოგთავაზებთ მაჩვენებელს რომელიც აფასებს რეგიონის ბიუჯეტის ფინანსურ მდგრადობას და მისი განვითარების შესაძლებლობებს.

5. საქართველოში მიმდინარე ბიუჯეტთაშორისო რეფორმის პროცესში არ არის გათვალისწინებული რეგიონული ბიუჯეტის ფინანსურ მდგრადობა, უფრო მეტიც ცენტრალიზაციის ხასიათს ატარებს.

Omar Takidze
Georgia
Batumi state university
Finance
Bachelor's programme, III level

Budgetary Reform in Georgia and Its Effect on the Budgets of the Autonomous Republic of Adzharia

Scientific supervisor: Professor **Vladimer Glonti**

1. Currently in Georgia the asymmetry of the social-economic development is a very urgent problem which generally has impact on the economic development of the country.
2. The tax-fiscal system of Georgia is determined by the characteristics of the current tax code that was adopted in 2004. Unfortunately, the code has failed to provide the financial stability of the region which would be based on the European experience.
3. The German financial system is unique in terms of its regulation as the financial-economic system is regulated by the financial constitution of Germany. According to the constitution, the budget system of the Federal Republic of Germany consists of the following units: 1. The federal budget; 2. Special State Funds; 3. The land budget; 4. The budget of over 10 000 communities.
4. Analysis of financial stability of the regional budget is very important in order to assess the region's financial condition. Based on the above-mentioned, we will offer indicators which assess the financial stability and development possibility of the region.
5. The current process of the interbudgetary reform in Georgia does not consider financial stability of the region budget; moreover, it has centralization characteristic.

*თამარ ბედოშვილი, ქეთევან წიქარიშვილი
საქართველო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
ფინანსები
ბაკალავრიატი, IV დონე*

საქართველოს შრომის ბაზარის თავისებურებანი

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **მერაბ ვანიშვილი**

1. ნებისმიერი ქვეყნის მომავალს განსაზღვრავს ეკონომიკა. იგი თანამედროვე ყოფის მამოძრავებელი ძალაა. ეკონომიკური პოლიტიკის შედეგები მნიშვნელოვნად აისახება შრომის ბაზარზე და დასაქმებაზე, უშუალოდ კი - მოსახლეობაზე.

2. საქართველოს შრომის ბაზარი ხასიათდება გარკვეული მახასიათებლებით. პირველ რიგში, უნდა აღვნიშნოთ დასაქმების დაბალი დონე, რაც ქვეყნის ეკონომიკური განუვითარებლობითა და სამუშაო ადგილების სიმცირითაა განპირობებული.

3. საქართველოში დომინირებს ე.წ. „მეორადი შრომის ბაზარი“ - დაბალკვალიფიციური და არაკვალიფიციური სამუშაო ადგილები, შრომის მძიმე პირობები, სოციალური დაცვისა და გარანტიების დაბალი დონე, შრომის დაბალი ანაზღაურება, კარიერული წინსვლის შეზღუდული შესაძლებლობები და ა.შ. „პირველადი შრომის ბაზრის“ არეალი კი შეზღუდულია და დიდ გავლენას ვერ ახდენს დასაქმების სფეროში არსებულ საერთო სიტუაციაზე.

4. უმუშევართა ასაკობრივ სტრუქტურაში ჭარბობენ 15-30 წლის ასაკის პირები. ეს ნაწილობრივ აიხსნება ახალგაზრდებისათვის დამახასიათებელი მაქსიმალიზმითა და შრომის პირობებისადმი გავრდილი მოთხოვნებით, სპეციალობით სამუშაოს პოვნის სირთულით, რაც, თავის მხრივ, უკავშირდება უმაღლესი კვალიფიკაციის სპეციალისტების ჭარბწარმოებას, შრომის ბაზარზე მოთხოვნა-მიწოდების დისბალანსს.

5. სამუშაო ძალის დაბალი ფასი და შრომის მძიმე პირობები საქართველოს შრომის ბაზრის ერთ-ერთი მთავარი მახასიათებელია. საქართველოში მაღალია ხელფასის დიფერენციაცია როგორც საქმიანობის სფეროების, ისე თანამდებობების მიხედვით.

6. საქართველოს შრომის ბაზრის აღნიშნული თავისებურებები განაპირობებს სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის არა მარტო რაოდენობრივ, არამედ სერიოზულ სტრუქტურულ (პროფესიების მიხედვით) და ხარისხობრივ (კვალიფიკაციის მიხედვით) დისბალანსს. ეს გარემოება მნიშვნელოვნად აფერხებს შრომის ბაზრის ეფექტიან მუშაობას, რაც, თავის მხრივ, ქვეყნის განვითარებისა და მოსახლეობის დასაქმების აუცილებელი წინაპირობაა.

Tamar Bedoshvili, Ketevan Tsikarishvili

Georgia

Gori State Teaching University

Finance

Bachelor's programme, IV level

Peculiarities of the Labour Market of Georgia

Scientific supervisor: Associate Professor **Merab Vanishvili**

1. The future of any country is determined by economy. It is a motive power of modern situation. The results of economic policy considerably reflect on labour market and employment, directly – on population.

2. Georgian labour market is defined by distinct features. Firstly, we should mention the low level of employment, which is conditioned by economic underdevelopment of the country and lack of working places.

3. The so called “Second Labour Market” dominates in Georgia – unqualified and low-qualified working places, hard working conditions, low level of social defense and guarantee, low compensate of work, limited possibilities of obtaining quick promotion and so on. The sphere of “Primary Labour Market” is limited and cannot greatly influence the general situation which exists in the employment sphere.

4. In the unemployed age structure people at the age of 15-30 predominate. It is partly explained by maximization and great demands towards working conditions of young people. One more thing is the difficulty of finding a job according to their profession, which is related to redundancy of high-qualified specialists and lack balance of demanding and passing at labour market.

5. One of the main features of Georgian labour market is low price of labour force and hard working conditions. In Georgia there is high differentiation of salary according to working spheres and positions.

6. The above-mentioned peculiarities of Georgian labour market condition the demand on labour force and pass not only quantitative, but serious structural (according to professions) and qualitative (according to qualification) lack of balance. This occasion considerably impedes the effective work of labour market which is an inevitable condition of developing countries and employment rate of population.

*ანა ლობჯანიძე, თათია ყურაშვილი
საქართველო
გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის
ადმინისტრირება
ბაკალავრიატი, III
დონე*

დროისა და ინფორმაციის მართვის პერსონალური მენეჯერი Outlook

ხელმძღვანელი: პროფესორი **თალიკო ჟვანია**

1. XXI საუკუნეში ბიზნესი ვითარდება ელვისებური სისწრაფით. შეუძლებელია მხოლოდ ადამიანური რესურებით მოქმედება, ამიტომაც იქმნება კომპიუტერული პროგრამები, რომლებიც გვაძლევს საშუალებას, უკეთ ვმართოთ ჩვენს ხელთ არსებული რესურსები. ერთ-ერთ ასეთ პროგრამას განეკუთვნება Microsoft Outlook.
2. Outlook მიეკუთვნება პროგრამათა იმ სახეობას, რომელთაც ინფორმაციის პერსონალური მენეჯერები ეწოდებათ. ეს პროგრამა მომხმარებელს საშუალებას აძლევს უკეთ განკარგოს დროდა ინფორმაცია, დაამყაროს კონტაქტები, აკონტროლოს მათი უსაფრთხოება. პროგრამის მთავარი კოზირია ის, რომ ავტომატურად ასრულებს რამდენიმე სამუშაოს.
3. ოთხი ძირითადი მოდული, რომელსაც ეყრდნობა Outlook: ელექტრონული ფოსტა; კალენდარი; კონტაქტები; Task მენეჯერი.
4. Outlook და ბიზნესი. Microsoft Outlook Business Contact Manager წარმოადგენს ერთი ადამიანისათვის განკუთვნილი ბიზნეს კონტაქტების მართვის სისტემას. მის შესაძლებლობებში შედის: მთავარი ანგარიშების (კლიენტი ორგანიზაციების) მართვა, ბიზნეს კონტაქტების მართვა, გაყიდვების შესაძლებლობების მართვა.

5. MS Outlook Business Contact Manager-ის უპირატესობები: კლიენტების შესახებ მნიშვნელოვანი მონაცემების გაერთიანება, MS Outlook-ის ნაცნობ ინტერფეისში მუშაობა, ანალიზური რეპორტების მომზადება, Microsoft Office-ის პროგრამებში მუშაობა, კლიენტებთან კომუნიკაცია ინდივიდუალურ დონეზე, ახალი კლიენტების მოზიდვის შესაძლებლობის გაზრდა.

6. და ბოლოს, ჩვენი მიზანია, რომ მიეცვეთ დროს, ავუწყოთ ფეხი მის ტემპებს და არ ჩამოვრჩეთ რეალობას. ბიზნესში ეს ტემპები კიდევ უფრო დაჩქარებულია. შეიტანეთ თქვენს ორგანიზაციაში კლიენტებთან ურთიერთობის ახალი დონე Microsoft Outlook-ის სახით, რომელიც დაგესმარებათ დროს და ინფორმაციის სწორად განკარგვაში.

Ana Lobzhanidze, Tatia Kurashvili

Georgia

Guram Tavartkiladze Teaching University

Business Administration

Bachelor's programme, III level

Time Management and Personal Information Manager OUTLOOK

Scientific supervisor: Professor **Taliko Zhvania**

1. Business is being developed with lightning speed in XXI century. That is why every company is permanently trying to improve the quality of the relationship with its customers by using Microsoft Outlook.

2. Outlook belongs to the programs called the personal information manager. Outlook user can better control his (her) time and info. The program's principal advantage is that it performs several tasks automatically.

3. Outlook has 4 basis modules: E-mail, Calendar, Contacts, and Task Manager.

4. Outlook and business: Microsoft Outlook Business Contact Manager is a personal system of business contact management. It includes: management of the important accounts (client organizations), business contact management, management of the selling possibilities.

5. The advantages of MS Outlook Business Contact Manager are the following: uniting the important data about customers, working with the familiar interface of MS Outlook, preparing analytical reports, working with Microsoft Office, communication with customers individually, increasing opportunity to attract them.

6. Finally, our aim is to follow the time and not to remain behind the reality as the pace of life is speeding up, especially in business.

Use Microsoft Outlook in your corporation. It will be a start of new relations with customers and an efficient tool in information and time management.

ანა ჩაგელიშვილი

საქართველო

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის

სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეკონომიკა და ბიზნესი

ბაკალავრიატი, III დონე

ტურიზმის გავლენა გარემოზე

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **მაია მელაძე**

1. ტურიზმი, როგორც ეკონომიკური სფეროს ნაწილი, გავლენას ახდენს გარემომცველ სამყაროზე. ამ ზეგავლენას თან ახლავს

დადებითი და უარყოფითი შედეგები. დღეისთვის ტურიზმი მრავალი ქვეყნის ეკონომიკის 100%-იანი თუ არა, ნაწილობრივ მამოძრავებელი მაინცაა. მისი მნიშვნელობა მრავალგვარია. მას განიხილავენ როგორც განვითარების საშუალებას, ეკონომიკური სარგებლის მიღების წყაროს, ღირსშესანიშნაობების შენარჩუნებისა და სამუშაო ადგილების შექმნის ერთ-ერთ საშუალებას. თანამედროვე ტურიზმი განიცდის სხვა სფეროების ზეგავლენას და აქვს სამომავლო ტენდენციები.

2. გარემოზე ტურიზმის უარყოფითი ზეგავლენა (რომელიც ეფუძნება ეკონომიკური სარგებლის მიღებას) მოიცავს: ესთეტიკურ დაბინძურებას (ხმაური, ვიზუალური ეფექტი), ჰაერის დაბინძურებას და თანმდევ მოვლენებს (განსხვავებულია დაბინძურების მასშტაბი ტრანსპორტის სახეობების და ავტომობილების მარკების მიხედვით), წყლის დაბინძურებას და თანმდევ მოვლენებს, უშუალოდ ადამიანის ქცევას.

3. უარყოფითთან ერთად, ტურიზმს დადებითი ზეგავლენაც აქვს გარემოზე, მაგალითად: ბუნებისთვის ეკონომიკური მნიშვნელობის მიცემა; ტურიზმის განვითარება, როგორც ღირსშესანიშნაობების განახლება-შენარჩუნების ერთ-ერთი წყარო და სხვა.

4. ტურიზმთან დაკავშირებულ საკითხებზე არსებობს სხვადასხვა ავტორიტეტების მოსაზრებები (დადებით და უარყოფით ზეგავლენაზე და სხვა). პირადი მოსაზრებით კი თითქმის ყველა პრობლემა, რომელიც ტურიზმის ზემოქმედებას ახლავს თან, მოგვარებადია. ამ შემთხვევაში მთავარია ადამიანებმა გაიაზრონ მავნე ზეგავლენის შედეგები და აქტიურად ჩაერთონ უარყოფითი გავლენის შემცირების აქტივობებში.

Ann Chagelishvili
Georgia
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Economy and Business
Bachelor's programme, IIIlevel

Influence of Tourism on the Environment

Scientific supervisor: Associated Professor **Maia Meladze**

1. The project is about tourism, as the part of the economy. It is about the environment and contains positive and negative results of tourism influence. It also contains private opinions and problem solving ways. The structure of the project: General review of tourism (definition of tourism and its importance for counties and for the planet as the way for development, as the way of getting profit, one of the ways to vindicate plural sights and to create workplaces; modern tourism; future trends of tourism development).

2. Tourism's negative influence on the environment (the result of economic profit: esthetic pollution (noise, visual effect), air pollution (caused by the sorts of transport and by marks of cars) and attendant appearance, water pollution and attendant appearance, tourism's negative influence as the example of human behaviour.

3. Tourism's positive influence (adding economic values to the nature; tourism development as one of the ways of vindicating and renewing plural sights; inevitability of infrastructure for developing tourism, etc.).

4. The arguments of authorities about different issues (about positive and negative influence, etc.). Private arguments about nowadays and future circumstances of tourism; general conclusion about this issue; private arguments about the problems connected to tourism's negative influence.

Olena Grishkova
Ukraine
Kyiv National Taras Shevchenko University
Bachelor's Programme, IV level

Philosophy KAIZEN – as the Model of Enterprise Logistics System

Scientific supervisor:

Associate Professor, PhD **Nataliia Revutska**

1. KAIZEN - Japanese management philosophy based on continuous improvement. The main purpose is to improve the quality of enterprise activity by providing TQM model, implementing high quality and involvement of all employees in the process of improvement. Using this strategy, all managers and staff of the company are involved in the improvement process of the company. In addition, this system requires small cost.

2. KAIZEN philosophy was developed by Toyota and soon became widespread. The main KAIZEN tools are called “5 S”, which are the foundation of Japanese manufacturing management model, namely Seiri - sorting, Seiton - keeping order, Seiso - keeping clean, Seiketsu - standardization, Shitsuke - improvement.

3. KAIZEN is considered as the competitive management model which can reveal new provisions to improve enterprises logistics. It will lead to cost and time savings which will bring the company to the concept of lean manufacturing.

4. In order to establish a logistic system in the company, KAIZEN philosophy focuses on reducing losses during transportation and storage of raw materials and other recourses. The main mechanism that helps to implement KAIZEN system includes several stages: to work out monitoring sheets to help identify the causes of loss; collection of

statistical information about the time and structure of losses, loss analysis; standardization of logistic procedures.

ოლენა გრიშკოვა

უკრაინა

ტარას შევჩენკოს სახელობის კიევის ეროვნული

უნივერსიტეტი

ბაკალავრიატი, IV დონე

**KAIZEN-ის ფილოსოფია, როგორ საწარმოს ლოჯისტიკური
სისტემის მოდელი**

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი, PhD ნატალია
რაფუტსკა

1. **KAIZEN** - იაპონური მართვის ფილოსოფიაა, რომელიც მოქმედებს მუდმივი გაუმჯობესების პრინციპით. ძირითად მიზანს წარმოადგენს საწარმოს საქმიანობის გაუმჯობესება TQM-ის მოდელის დანერგვით, ხარისხის გაზრდით და გაუმჯობესების პროცესში ყველა დასაქმებულის ჩართვით. ამ სტრატეგიის გამოყენებით კომპანიის ყველა მენეჯერი და პერსონალი ჩართულია კომპანიის პროცესის გაუმჯობესებაში. გარდა ამისა, სისტემა მოითხოვს მცირე დანახარჯებს.

2. KAIZEN-ის ფილოსოფია იყო შემუშავებული Toyota-ას მიერ და ძალზედ სწრაფად გავრცელდა. KAIZEN-ის ძირითად მექანიზმს უწოდებენ „5 S“, რომელიც არის იაპონური საწარმოს მართვის მოდელი, კერძოდ Seiri - სორტირება, Seiton - შეკვეთის მიღება, Seiso - ხარისხის შენარჩუნება, Seiketsu - სტანდარტიზაცია, Shitsuke - გაუმჯობესება.

3. KAIZEN - განიხილება როგორც კონკურენტული მართვის მოდელი, რომელსაც შეუძლია აღმოაჩინოს მომარაგების ახალი წყაროები და ამით გააუმჯობესოს საწარმოს ლოჯისტიკის

სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს დროისა და ხარჯების დაზოგვას და საბოლოო ჯამში წარმოების ეკონომიას.

4. კომპანიაში ლოჯისტიკური სისტემის შექმნისათვის KAIZEN-ის ფილოსოფიის მიზანია დანაკარგების შემცირება ნედლეულისა და სხვა რესურსების ტრანსპორტირებისა და შენახვის პერიოდში. ძირითადი მექანიზმი, რომელიც უზრუნველყოფს KAIZEN-ის სისტემის განხორციელებას მოიცავს შემდეგ ეტაპებს: მონიტორინგის სისტემის შემუშავება, რომელიც კომპანიას ეხმარება დანაკარგების მიზეზების იდენტიფიცირებაში; სტატისტიკური ინფორმაციის შეგროვება დროისა და დანაკარგების სტრუქტურის შესახებ; დანაკარგების ანალიზი და ლოჯისტიკის პროცედურების სტანდარტიზაცია.

ელენე ჯავახიშვილი

*საქართველო
გურამ თავართქილაძის
სასწავლო უნივერსიტეტი
მენეჯმენტი
ბაკალავრიატი, III დონე*

ხელშეკრულება საქართველოს ევროკავშირთან თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ - რეალობა და მომავალი

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ამირან
თავართქილაძე**

1. საქართველოს დასავლეთთან ინტეგრაციის ვექტორი რამდენიმე საბაზო მიზანზე გადის. პირველ რიგში, ნატოსა და ევროკავშირში გაერთიანებაზე. ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ორმხრივი ვაჭრობის საკითხებში ურთიერთობა რეგულირდება ევროკავშირისა და საქართველოს შორის შეთანხმებით პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ,

რომელიც ძალაშია 1999 წლიდან. თანამშრომლობას ეკონომიკურ საკითხებში მოიცავს აგრეთვე, ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა და მისი სამოქმედო გეგმაც.

2. საქართველო სხვა ქვეყნებისგან განსხვავებით კარგა ხანია სარგებლობს ევროკავშირის მიერ მინიჭებული განზოგადებული პრეფერენციების გაფართოებული სისტემით, ანუ GSP+-ით, რაც ითვალისწინებს ქართული გარკვეული პროდუქციის ექსპორტის თითქმის უტარიფო დაშვებას ევროკავშირის ბაზარზე.

3. ევროკავშირი ჩართულია საქართველოს კონფლიქტების მშვიდობიანი მოგვარების პროცესში ადრეული 1990-იანი წლებიდან. ევროკავშირის როლი განსაკუთრებით აქტუალური გახდა 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ, როდესაც მანამდე არსებული ყველა სამშვიდობო ფორმატი მოიშალა და ევროკავშირი იქცა ადგილზე მოქმედ ფაქტობრივად ერთადერთ საერთაშორისო აქტორად. 2008 წლიდან ევროკავშირი საქართველოს სთავაზობს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ ხელშეკრულებას.

4. დღემდე საქართველომ ვერ შეასრულა მოლაპარაკებების დაწყებისათვის საჭირო მინიმალური მოთხოვნები. ეს ოთხი მოთხოვნაა: სტატისტიკის უწყებისა და სტატისტიკის სისტემის რეფორმირება, შრომის კოდექსის შეცვლა, სურსათის უვნებლობის პრობლემის მოგვარება, ანტიმონოპოლიური რეგულირების საკანონმდებლო უზრუნველყოფა და ანტიმონოპოლიური სრულფასოვანი მარეგულირებელი უწყების შექმნა რასაც ევროკავშირი განიხილავს საქართველოსთან თავისუფალი ვაჭრობის დადების წინაპირობად.

5. ნებისმიერ ერთ კონკრეტულ ქვეყანასთან „თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულების“ გაფორმება გარკვეულ დადებით შედეგზეა ორიენტირებული. მაგრამ, ისეთ ქვეყნების გაერთიანებასთან, როგორც ევროკავშირია, ასეთი დონის თანამშრომლობა შეიძლება, განვიხილოთ, როგორც საქართველოს უსაფრთხოების ერთგვარი არაპირდაპირი გარანტია.

**Free Trade Agreement between the European Union and
Georgia – Reality and Future**

Scientific supervisor: Professor
Amiran Tavartkiladze

1. The vector of Georgia's integration with the West has several basic goals. First and foremost, of course, it is membership of NATO and the European Union. Issues of bilateral trade relations between the EU and Georgia are regulated by the agreement between the EU and Georgia Partnership and Cooperation Agreement that was enforced in 1999. The cooperation on economic issues includes the European Neighborhood Policy as well as its action plan.
2. Georgia has advantage to be granted by the European Union's Generalized System of Preferences extended the GSP + - by providing Georgian exports almost certain Non-tariff access to the EU market.
3. The EU from 1990 is engaged in the process of the peaceful resolution of conflicts in Georgia. The role of European Union became especially acute after the war in 2008, when all the pre-existing peacekeeping formats stopped working and the EU became the only international actors in that area. Since 2008 the European Union offers Georgia a deep and comprehensive free trade agreement.
4. Georgia still cannot meet the minimum requirements necessary for the commencement of negotiations. The four demands are: Reform of Statistical Office and the statistical system, change of labor law, solving of food safety problems, creating of legislation and agency for anti monopoly regulation. The European Union considers meeting of these

demands as a precondition for the signing of a free trade agreement with Georgia.

5. For any specific country "Free Trade Agreement" is oriented to a positive outcome. But such a level of cooperation between the EU and Georgia can be seen as an indirect guarantee of safety.

*მირანდა ყაჩღავაშვილი
საქართველო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
ფინანსები
ბაკალავრიატი, III დონე*

მონოპოლიური ბაზრის რეგულირება საქართველოში

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ნინო ლიპარტელიანი**

1. ეკონომიკურად ისეთი კატეგორიის ქვეყნისთვის, როგორც საქართველოა, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, ამა თუ იმ ბაზრის განვითარება და ეკონომიკური სიტუაციის რეგულირება. ამიტომ ბაზარი მაქსიმალურად კონკურენტუნარიანი უნდა იყოს და ადგილი არ უნდა ჰქონდეს მონოპოლიური ძალაუფლებას, რაც თავისთავად უარყოფითად აისახება ქვეყნის ეკონომიკაზე და მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს დიდ ზიანს აყენებს. სოციალური და ეკონომიკური სიტუაციიდან გამომდინარე, ეს განსაკუთრებით სასიცოცხლოდ აუცილებელი პროდუქტის ბაზარს ეხება, რადგან ამ სფეროებში არსებულმა მონოპოლიურმა ძალაუფლებამ დამლუპველი შედეგებიც კი შეიძლება მოუტანოს ქვეყნას.

2. საქართველოში ანტიმონოპოლიური სამსახური ჯერ კიდევ 1992 წლიდან ეკონომიკის სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებობდა. 1997 წელს ის დამოუკიდებელ ორგანოდ ჩამოყალიბდა.

3. „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის შესახებ“ კანონი საქართველოს პარლამენტმა 2012 წლის მაისში დაამტკიცა. ანტიმონოპოლიურ კანონმდებლობაზე მუშაობა და კონკურენციის შესახებ პოლიტიკის რეფორმა ერთ-ერთი პრიორიტეტული სფერო იყო საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო ხელშეკრულებასთან დაკავშირებულ შეთანხმებაზე მოლაპრაკების დასაწყებად.

4. დღეს პარლამენტი კანონის ახალ ვერსიაზე მუშაობს. კონკურენციისა და შესყიდვების შერწყმული სააგენტოები ისევ განცალკევდება, კონკურენციის სააგენტოს ფუნქციები კიდევ უფრო გაიზრდება.

5. ეს ყველაფერი კი ჩვენს ქვეყანაში ადგილობრივ ბაზარზე მონოპოლიის პრობლემის მოგვარების იმედს გვაძლევს. აუცილებელია შექმნას პირობები ჯანსაღი კონკურენციისათვის, რაც მნიშვნელოვნად შეუმსუბუქებს მოსახლეობას სამომხმარებლო ბაზარზე არჩევანის გაკეთებას.

Miranda Kachlavashvili

Georgia

Gori State Teaching University

Finance

Bachelor's Programme, III level

Regulation of Monopolistic Market in Georgia

Scientific supervisor: Professor **Nino Liparteliani**

1. Development of any kind of market and regulation of the economic situation is especially important for economically such country as Georgia. Market should be highly competitive and should not be monopolistic. It negatively affects the country's economy and

population. If there monopolistic power is observed in the product market, the result will be negative for the country.

2. The Anti-Monopoly Service has existed since 1992 under the Ministry of Economy. But it was formed as independent organization in 1997.

3. The law on “Free Trade and Competition” was adapted by the Georgian Parliament in May 2012. It was one of the priority areas, in order to start negotiation about free trade agreement between EU and Georgia.

4. The Parliament is working on a new version of the law. The combined competition and procurement agencies will split up again and the functions of the Competition Agency will still increase.

5. Everything this is a very important fact for Georgian market what will make possible to solve problems in local market. It is necessary to be healthy competition that will grow alternatives of consumer market.

მარიამ შენგელია

საქართველო

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

ტურიზმი

ბაკალავრიატი, IV დონე

ბალნეოლოგიური კურორტების განვითარება მსოფლიოში და მისი პერსპექტივები საქართველოში

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **მაკა ფირანაშვილი**

1. ბალნეოლოგია (ლათ. balneum აბანო, აბაზანა, ბერძნ. logis მოძღვრება) - მედიცინის დარგი, რომელიც შეისწავლის მინერალური წყლების წარმოშობას, მათ ფიზიკურ და ქიმიურ თვისებებს, სამკურნალო-პროფილაქტიკური მიზნით გამოყენების მეთოდებს, სამედიცინო ჩვენებებს და უკუჩვენებებს.

2. საქართველოს ტერიტორიაზე 2000-ზე მეტი სამკურნალო წყალია აღმოჩენილი, რომელსაც საუკუნეების განმავლობაში ადგილობრივი მოსახლეობა სამკურნალოდ იყენებდა. თანაც მინერალური წყლების ზემოქმედება რამდენადმე იზრდება, თუ მას თან ახლავს მთის ჰაერი, მზის სხივები და ტყის მაცოცხლებელი სიმწვანე, რითაც საქართველო ნამდვილად გამოირჩევა. ეს ფაქტორი შეიძლება კიდევ ერთ ძლიერ მხარედ ჩაითვალოს, რადგან ხელს შეუწყობს ბალნეოლოგიური კუროტების განვითარებას და მოთხოვნის ზრდას. ბალნეოკუროტების პოპულარიზაციასთან ერთად ასევე უნდა ვიზრუნოთ მომსახურების ხარისხის ამაღლებასა და ინვესტიციების მოზიდვაზე, განსაკუთრებით იმ ბალნეოლოგიურ კუროტებზე, სადაც ტურისტული ინფრასტრუქტურის მწვავე დეფიციტია და ტურისტული პოტენციალის მაღალი დონე გააჩნია. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ საქართველოს ჰიდრომინერალური რესურსები გამოირჩევა წყლების ქიმიური შემადგენლობისა და ფიზიკური თვისებების დიდი მრავალფეროვნებით.

3. ისეთი ცნობილი კურორტების რიცხვში როგორც არის: ვიში, ბადენ-ბადენი, კარლოვი ვარი თამამად შეიძლება საქართველოც ჩაეწეროს თუ ვიზრუნებთ წყალტუბოს, ბორჯომის, საირმის და ბევრი სხვა კურორტის განვითარებაზე. ამის პოტენციალი საქართველოს ნამდვილად გააჩნია, ამიტომ სამომავლო პერსპექტივებთან ერთად განვიხილოთ მსოლიოში უკვე აღიარებული ცნობილი და მაღალშემოსავლიანი კურორტები.

Mariam Shengelia
Georgia
Grigol Robakidze University
Turism
Bachelor's programme, IV level

Development of Balneology Resorts in the World and Its Perspectives in Georgia

Scientific supervisor: Associate Professor **Maka Piranashvili**

1. Balneology (in Lat. “balneum” means bath house, bath, in Greek “Logis” means doctrine). It is a field of medicine which studies the origins of mineral waters, their physical and chemical properties, in order to use therapeutic-prophylactic method and medical indications and contraindications.

2. There are over 2000 healing waters discovered on the territory of Georgia. They were used by residents for treatment for many years. The positive impact of mineral waters increases with the mountain air, Sun rays and greenery of the forest. Georgia is distinguished for these factors, so we can consider them as one of the main strengths. Thus, this will facilitate the development of the balneology resorts as well as the expansion of demand . Along with the popularization of balneology resorts, we must also improve the quality of services provided and attract new investments. Balneology resorts, with acute shortage of tourist infrastructure have a high potential level of tourism. So, they are very important and should be considered very accurately. It should be mentioned that Georgian hydro-mineral resources are distinguished for chemical composition of the water and high diversity of physical properties.

3. Among such famous resorts as Vichy, Baden-Baden, Karlovy Vary and others, we can easily list Georgian ones, if we develop Tskaltubo, Borjomi, Sairme and many other resorts. Georgia actually has a very

good potential. Thus, we should consider future perspectives along with already famous and profitable resorts in the world.

თამთა კაპანაძე, ანა ფსუტური
საქართველო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
ფინანსები
ბაკალავრიატი, III დონე

ატრაქციის მნიშვნელობა თანამედროვე ტურიზმში

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **გელა შაქარაშვილი**

1. ატრაქცია ცენტრალურ ადგილს იკავებს ტურიზმის ინდუსტრიაში, რადგან იგი მოგზაურობის დროს ტურისტისთვის უამრავ მოვლენას აერთიანებს. მაგ.: არქიტექტურას, ბუნებას, მუზეუმებს, მონუმენტურ ძეგლებს, თემატურ პარკებს, სავაჭრო ცენტრებს, სპორტულ შეჯიბრებებს, ფესტივალებს და ა. შ.
2. თანამედროვე ტურიზმში ატრაქციის მნიშვნელობა აშკარაა: იგი ხელს უწყობს ტურისტული პროდუქტის რეალიზებას, ხოლო ზოგჯერ თავადვე წარმოადგენს ტურისტული დანიშნულების ადგილს.
3. მენეჯერული თვალსაზრისით, ტურისტულ ატრაქციას მოაქვს დამატებითი და საკმაოდ მაღალი შემოსავლები, როგორც თითოეული საწარმოსათვის, ასევე ქვეყნის ბიუჯეტში. ატრაქციის სტუმარი არა მხოლოდ სიამოვნებას იღებს ან ერთობა, არამედ იგი ეცნობა საკუთარ წარსულს, წინაპრებს, მათ ცხოვრებას. ანუ ატრაქცია, გარდა იმისა, რომ მნახველთა გართობისა და დასვენებისთვის არის განკუთვნილი, შემეცნებითი ხასიათისაცაა.
4. თემაში განხილულია საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ტურისტული ობიექტის, უფლისციხის მაგალითი

და ასევე გამოკითხულ ტურისტთა დამოკიდებულება აღნიშნულ ობიექტზე არსებულ მომსახურებაზე ატრაქციული ღონისძიებების დამატებასთან დაკავშირებით.

Tamta Kapanadze, Ana Psuturi
Georgia
Gori State Teaching University
Finance
Bachelor's programme, III level

The Meaning of Attraction in Modern Tourism

Scientific supervisor: Associate Professor **Gela Shakarashvili**

1. Attraction is one of the most important things in tourism, because it combines a lot of events for a tourist while traveling. For example: architecture, nature, museums, historical places, monuments, theme parks, shopping centers, festivals, etc.
2. The meaning of attraction in modern tourism is obvious: it helps the realization of tourism products, or sometimes it is the destination of tourism.
3. From managers' point of view, attraction brings more profit not only for every firm, but also for budget. Through attraction a guest not only gets pleasure or entertainment, he/she also gets to know his/her past, ancestors and their life. Thus, attraction is not only for entertainment of a guest, but also it has cognitive value.
4. In this work we overview one of the most popular tourist objects of Georgia, the example of Uplistsikhe. We will also research the opinion of questioned tourists about adding new attractions to this tourism object.

თათია ყურაშვილი
საქართველო
გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის
ადმინისტრირება
ბაკალავრიატი, III
დონე

**საქართველო-ამერიკას შორის თავისუფალი ვაჭრობის
ხელშეკრულების მნიშვნელობა და საქართველოს ეროვნული
უსაფრთხოება**

ხელმძღვანელი: პროფესორი **ამირან თავართქილაძე**

1. საქართველო ევროპული და ევროატლანტიკური სივრცის ნაწილია. შესაბამისად, მისი უსაფრთხოებისთვის მნიშვნელოვანია ევროპაში მიმდინარე ინტეგრაციული პროცესები, კერძოდ, ნატოს და ევროკავშირის აღმოსავლეთით გაფართოება.
2. საქართველო ინარჩუნებს მჭიდრო კავშირებს მსოფლიოს დემოკრატიულ ქვეყნებთან. მათ შორის უპირველეს პარტნიორ ქვეყანასთან ამერიკის შეერთებულ შტატებთან. ამ ქვეყნების მიერ საქართველოს მხარდაჭერა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საქმეში.
3. თავისთავად, ნებისმიერ ქვეყანასთან „თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულების“ გაფორმება გარკვეულ დადებით შედეგზეა ორიენტირებული. მაგრამ ისეთ ქვეყანასთან, როგორც ამერიკის შეერთებული შტატებია, ასეთი დონის თანამშრომლობა შეიძლება, განვიხილოთ, როგორც საქართველოს უსაფრთხოების ერთგვარი არაპირდაპირი გარანტია. შესაბამისად, ასეთი ხელშეკრულების პერსპექტივა სრულიად განსხვავებულ და განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს. იმდენად განსაკუთრებულს, რომ სამსჯელოა - უახლოეს მომავალში, რომელი პოლიტიკური ნაბიჯია უფრო მიღწევადი - ნატოში გაწევრიანება,

ევროკავშირში შესვლა, თუ აშშ-სთან თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულების გაფორმება. სამივე სამიზნე თითქმის ერთნაირად განსაზღვრავს საქართველოს პოლიტიკურ ვექტორს და ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივას.

4. ევრო-ამერიკულთან ჰარმონიზებული სტანდარტების დანერგვას რამდენიმე წელი და სერიოზული ინვესტიციის მოძიება ჭირდება. სერიოზული ინვესტიცია კი რეალურად მხოლოდ ამ ქვეყნებთან თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულებით მიიღწევა.

5. მიმაჩნია, რომ აშშ-სთან და ევროპასთან თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულების გაფორმება უმნიშვნელოვანეს მიზნად უნდა იქცეს. მიზანი კი გაამართლებს საშუალებას. ევრო-ამერიკული ინვესტიციური კაპიტალის შემოდინების პირობებში, თანამედროვე ტექნოლოგიებით ევროპული სტანდარტების შესაბამისი პროდუქციის წარმოება გადაულახავ სირთულეს უკვე აღარ წარმოადგენს.

Tatia Kurashvili
Georgia
Guram Tavartkiladze Teaching University
Business Administration
Bachelor's programme, III level

Free Trade Agreement between the USA and Georgia and National Security

Scientific supervisor: Professor **Amiran Tavartkiladze**

1. Georgia is a part of the European and Euro-Atlantic area. Therefore, the ongoing integration process in Europe, in particular, NATO's and the EU's eastward enlargement is important for Georgia's security.

2. Georgia maintains close relations with democratic countries of the world, among them with the USA. Support of these countries is very important for the national security of Georgia.

3. Signing a Free Trade Agreement with any country is oriented to a certain positive result. These countries played an important role in supporting the national security. However, cooperation with the United States can be considered as a kind of an indirect guarantee of Georgian's security. Accordingly, the perspective of such Agreement acquires absolutely different and special importance. The following issue gets disputable: which of the below mentioned goals is more achievable in the nearest future – joining NATO or EU, or signing a Free Trade Agreement with the United States. All three targets determine political track and economic perspective of Georgia in the similar way.

4. Implementation of European and American standards require years of hard work and serious investments. And substantial investments will be achieved by means of a Free Trade Agreement with these countries.

5. Therefore, I believe that signing a Free Trade Agreements with Europe and the USA should become a primary goal.

*სალომე ფხალაძე, მარიამ გელეტაშვილი
საქართველო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
საზოგადოებრივი გეოგრაფია
ბაკალავრიატი, III დონე*

ბრაზილიის სათბობ-ენერგეტიკული მრეწველობა

ხელმძღვანელი: ასისტენტ-პროფესორი **გიორგი კვინიკაძე**

1. ბრაზილია სამხრეთ ამერიკის სახელმწიფოა, რომლის ეკონომიკაც ყოველწლიურად სულ უფრო იზრდება. იგი მსოფლიო ეკონომიკური მოთამაშე ხდება, ეკონომიკის განვითარებას ხელს უწყობს მის ტერიტორიაზე ბუნებრივი რესურსების არსებობა.

2. ბრაზილიის სათბობ-ენერგეტიკულ მრეწველობაზე უკვე დიდი ხანია საუბრობენ. იგი გამორჩეული სახელმწიფოა. ეთანოლის წარმოებას დიდი ხანია მისდევს, ამიტომ ბრაზილია ყოველთვის აქტუალურია როცა ნავთობის კრიზისი იწყება და ახლა, როცა მის ტერიტორიაზე ნავთობის დიდი მარაგი აღმოაჩინეს, თემის აქტუალურობა უფრო გაიზარდა. ამას ემატება ბრაზილიის გეგმები და ინვესტიციები ენერჯის არატრადიციულ დარგებში, ვგულისხმობთ მზის და ქარის ენერჯის, რომელიც მომავლის ენერჯო რესურსებად იწოდება. ბრაზილიას აქვს ურანის დიდი მარაგი, მაგრამ მის გამოყენებას არ ჩქარობს. ჰიდრო რესურსებით იგი იკმაყოფილებს ელექტროენერჯიაზე მოთხოვნილებას, მაგრამ ურანის არსებობა მსოფლიოსთვის ყურადსაღები თემაა, ბრაზილია მომავლისკენ იყურება.

3. თუ იგი დღეს მაქსიმალურად ეფექტურად ვერ იყენებს სათბობ-ენერგეტიკულ რესურსებს ეს ქვეყანაში არსებული სოციალურ-პოლტიკური სიტუაციის ბრალია.

4. მსოფლიოს მოწინავე ქვეყნების დაინტერესება ბრაზილიის მიმართ ყოველწლიურად იზრდება, მათ სჭირდებათ ბრაზილიის ენერგო რესურსები. აშშ, კანადა, ჩინეთი, ინდოეთი დაინტერესებულები არიან ამ ქვეყნით. თუ ბრაზილია შეძლებს შიდა ვითარების მოგვარებას, მსოფლიო ეკონომიკურ ძალთა ბალანსი შეიძლება შეიცვალოს.

5. მოცემული თემით ჩვენ კომპლექსურად ვახასიათებთ ბრაზილიის სათბობ-ენერგეტიკულ მრეწველობას (ქვანახშირი, ნავთობი, გაზი, ჰიდროენერგეტიკა, ატომური ენერგია, მზის და ქარის ენერჯები). შედეგად კი მივიღეთ საინტერესო კომპლექსური კვლევა, საიდანაც ჩანს რომ ბრაზილია რამდენიმე წელიწადში გახდება მსოფლიოს მოწინავე სახელმწიფო.

Salome Pkhaladze, Mariam Geletashvili

Georgia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Human Geography

Bachelor's programme, III level

Fuel-Energy Industry of Brazil

Scientific supervisor: Assistant Professor **Giorgi Kvinikadze**

1. Brazil is the South American country. Its economy grows faster every year. It becomes the world economic player; existence of natural resources in its territory contributes to the economic development.

2. Brazil's fuel-energy industry has long been talked about. It is a distinguished country. Brazil has been following ethanol production for long time; that is why this country always becomes an urgent problem when the oil crisis begins and now, when its oil reserves have been discovered, the urgency of the topic has even more increased. In addition, there are Brazil's energy plans and investments in non-traditional fields. We mean solar and wind power as a future energy

resource. Brazil has large reserves of uranium but its use is slow. It satisfies a need and demand for electricity with hydro resources, but uranium is a significant issue for the world and Brazil is looking to the future.

3. It is namely because of the country's social-political situation that Brazil does not use the fuel-energy resources most efficiently.

4. The world's leading countries' interest in Brazil is increasing annually, because they need energy resources of Brazil. The USA, Canada, China, India are interested in Brazil. If Brazil manages to settle the internal situation, the world's economic balance of power may change.

5. In the given paper is fully defined Brazil's fuel-energy industry (coal, oil, gas, hydropower, nuclear energy, solar and wind energy). As a result, we have an integrated research that shows Brazil will become the world's leading state in few years.

ლიკა გოჭაძე
საქართველო
გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის
ადმინისტრირება
ბაკალავრიატი, III
დონე

პრივატიზაციის შედეგები საქართველოში

ხელმძღვანელი: პროფესორი ამირან თავართქილაძე

1. საპრივატიზაციო გარემო საქართველოში

საქართველოში პრივატიზაცია 1992 წლიდან დაიწყო მაგრამ მას წინ უძღვოდა აუცილებელი საკანონმდებლო ბაზის შექმნა. 1991 წლის 9 აგვისტოდან მიღებული იქნა კანონი პრივატიზაციის შესახებ. სახელმწიფო პარალელურად ახორციელებდა ღონისძიებებს პრივატიზაციისათვის ხელსაყრელი გარემოს ჩამოსაყალიბებლად. ესენი იყო:

- მაკროეკონომიკური სტაბილურობა;
- ანტიმონოპოლიური პოლიტიკა;
- საბაზრო ინფრასტრუქტურის განვითარება;
- თანამედროვე მენეჯმენტის და ტექნოლოგიების დანერგვა.

2. პრივატიზაციის დინამიკა და შედეგები 1993-2003 წლებში

პრივატიზაციის გავლენა სხვადასხვა დარგებზე:

პურპროდუქტების მრეწველობა - 1993 წლიდან საჭირო გახდა პურპროდუქტების მრეწველობის საწარმოთა ფართო მასშტაბით პრივატიზაცია, რათა გამორიცხულიყო ყოველგვარი შეფერხება წარმოების სფეროში.

ენერჯეტიკა - წლების განმავლობაში ენერჯეტიკის სექტორში მდგომარეობა იცვლებოდა უკეთესობისკენ რაც არამარტო საკუთარი ძალისხმევის გაძლერებას, არამედ საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებიდან სერიოზული დონორული დახმარების უზრუნველყოფას საჭიროებდა.

3. პრივატიზაციის ახალი ტალღა 2004-2008 წლებში - „აგრესიული პრივატიზაცია“

2003 წლის შემდეგ დაიწყო აგრესიული პრივატიზაცია. წინა ხელისუფლებისგან განსხვავებით დაიწყო თამამი ნაბიჯების გადადგმა. ხშირად ეს სოციალურად გაუმართლებელიც იყო, მაგრამ იგი მიზნად ისახავდა ქვეყანაში უცხოური ინვესტი-ციური ნაკადების ზრდას, რესურსების რაციუნალურად გამოყენებას და ა.შ.

4. პრივატიზაციის შეფასება და პერსპექტივები

1990-იანი წლებიდან პრივატიზაცია ქვეყნისათვის მძიმე პირობებში მიმდინარეობდა. შეუძლებელი აღმოჩნდა სახელმწიფო საკუთრების პრივატიზების პროცესის თანამიმდევრული და სისტემური განხორციელება. როგორც პრაქტიკა ადასტურებს არ არსებობს პრივატიზაციის იდეალური მეთოდი, ხოლო მისი რეალიზება დაკავშირებულია მთელ რიგ პრობლემებთან.

Lika Gokadze

Georgia

Guram Tavartkiladze Teaching University

Business Administration

Bachelor's programme, III level

Results of Privatization in Georgia

Scientific supervisor: Professor **Amiran Tavartkiladze**

1. Privatization environment in Georgia

Privatization began in Georgia in 1992, what was legal preceded by the formation of framework formation. On August 9, 1991 the law on privatization was enacted. At the same time, the government took measures to create the convenient environment for privatization, such as:

- Macroeconomic stability;
- Antimonopoly policy;
- Development of market infrastructure;
- Establishing modern management and technologies.

2. Dynamics and consequences of privatization in 1993-2004

The influence of privatization on different fields:

Bread and bakery industry - large-scale privatization started in bread and bakery industry in 1993 to avoid any impediment in the field of industry.

Energy industry - during years working conditions in this field were changed for the better. This process required serious financial support from international donor organizations.

3. New wave of privatization in 2004-2003 - “aggressive privatization”

Aggressive privatization started after 2003. New government took courageous though often socially unjustified measures. However, it aimed to increase foreign investments, use resources, etc.

4. Evaluation and prospects of privatization

Since 1990s, the process of privatization ran in hard conditions. It appeared impossible to conduct this process consequently and systematically. As the practice reveals, there is no ideal method of privatization and conducting it always causes problems.

თამარ კუპატაძე, ნინო კუპატაძე
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
ფინანსები
ბაკალავრიატი, IV დონე

ლიზინგის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში

ხელმძღვანელი: პროფესორი **თამარ გამსახურდია**

1. სალიზინგო საქმიანობას ახასიათებს რიგი ნაკლოვანებებისა, კერძოდ: პირველი, თუ ქონება აღებულია ფინანსური ლიზინგით და მან ხელშეკრულების პერიოდში განიცადა მორალური ცვეთა, ლიზინგის მიმღები ვალდებულია გადასახადები გადაიხადოს გარიგების ვადის გასვლამდე; მეორე, ქონების მწყობრიდან გამოსვლის შემთხვევაშიც გადახდები გრძელდება წინასწარ შეთანხმებული გრაფიკის შესაბამისად; მესამე, თუ გარიგების ობიექტს წარმოადგენს მსხვილი და თანამედროვე ტექნოლოგიები, ხელშეკრულების მომზადება და დადება საჭიროებს დიდ დროსა და რესურსებს.

2. საქართველოში მანქანა-მოწყობილობების ლიზინგის განვითარებას დიდი პერსპექტივები გააჩნია. საერთაშორისო პრაქტიკიდან ცნობილია ტექნიკა-ტექნოლოგიების განვითარების სამი მიმართულება: გადმოტანის სტრატეგია (როცა რეციპიენტ ქვეყანას უცვლელად გადმოაქვს საზღვარგარეთიდან ტექნიკურ-ტექნოლოგიური სიახლეები და იყენებს მათ საკუთარ ქვეყანაში); სესხების სტრატეგია (როცა თავისი სამეცნიერო-ტექნიკური პოტენციალით და იაფი მუშახელით ითვისებენ იმ ტექნიკის წარმოებას რომელიც უკვე იწარმოება უცხოეთში); გაძლიერების სტრატეგია (როცა ქვეყანა თვითონ, თავისი ინტელექტუალური პოტენციალით მუდმივად ქმნის ტექნიკა-ტექნოლოგიებში სიახლეებსა და ნერგავს მას წარმოებაში). ამჟამად საქართველო ამ სამი მიმართულებიდან ერთ-ერთის არჩევანის წინაშე დგას.

3. 2004 წლის დასაწყისში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციამ (IFM) კანადის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსთან ერთად, საქართველოში ბიზნესის განვითარების მიზნით სპეციალური პროექტი შეიმუშავა, რომელიც ლიზინგის განვითარების ხელშეწყობის შემდეგ ღონისძიებებს ითვალისწინებდა: სალიზინგო კომპანიებისა და ლიზინგის სერვისის მომხმარებლებისათვის სასწავლო სემინარების და კონსულტაციების ჩატარება, ლიზინგის პოტენციური ბაზრის კვლევა, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა და საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ლიზინგის პროგრამების დანერგვა.

4. IFM-ის საქართველოს ბიზნესის განვითარების პროექტის მიერ ჩატარებული კვლევით ლიზინგის პოტენციური ბაზარი 15-22 მილიონ დოლარს შეადგენს. ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოკვლეული იქნა საქართველოს 11 რეგიონის 792 კომპანია. ვინაიდან ლიზინგი საქართველოსათვის სრულიად ახალი ფინანსური ინსტრუმენტია, შესაბამისად არავითარი მონაცემები არ არსებობს მასზე მოთხოვნისა და ზოგადად ლიზინგის პოტენციური ბაზრის მოცულობის შესახებ. საქართველოში ძირითადი სექტორი სადაც ლიზინგი გამოიყენება არის მრეწველობა და ტრანსპორტი, ხოლო აქტიური მომხმარებელი მცირე და საშუალო ზომის საწარმოებია.

5. საქართველოს მეწარმეებისათვის უმჯობესია დაბრუნებადი ლიზინგის (buy back) გამოყენება, რომლის არსიც იმაში მდგომარეობს, რომ სალიზინგო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვადის გასვლის შემდეგ (რომელიც სასურველია, არ იყოს ხანგრძლივი) მეწარმემ მანქანა-მოწყობილობა უნდა დაუბრუნოს სალიზინგო კომპანიას. ამით მას შესაძლებლობა ეძლევა, სალიზინგო ხელშეკრულება გააფორმოს ახალი თაობის ტექნიკისა და ტექნოლოგიების გამოყენებაზე. შესაბამისად, მიგვაჩნია, რომ ქვეყნის განვითარების ამ ეტაპზე სალიზინგო ურთიერთობის აღნიშნული ფორმა იმსახურებს დიდ მხარდაჭერას.

Tamar Kupatadze, Nino Kupatadze
Georgia
Grigol Robakidze University
Finance
Bachelor's programme, IV level

Leasing Development in Georgia

Scientific supervisor: Professor **Tamar Gamsakhurdia**

1. Leasing activity is characterized by a number of shortcomings, namely: first, if property is obtained by financial leasing and during the contract period it suffered a moral depreciation, a leasing recipient is obligated to pay his/her taxes before the transaction expires. Second, if the property is out of order, payments should be continued on pre-agreed schedule. Third, if the transaction objects are new technologies, preparing a contract requires a long time and great resources.

2. Georgia has great perspectives for machine and equipment leasing development. From international practice are known three areas of technology development: file strategy (when the recipient countries are invariably bringing technological updates from abroad and use them in their own countries); loans strategy (when with the help of its scientific and technical potential and cheap manpower, countries learn the techniques of production produced in foreign countries); reinforcement strategy (when the country itself, with its intellectual potential of the technology, makes innovations in technology and sets it in production). Nowadays, Georgia should choose one of these three choices.

3. At the beginning of 2004 the International Finance Corporation (IFM) with the Canadian International Development Agency made a special project for Georgian business development. This project included the following leasing promotion activities: educational seminars and consultations for leasing companies and leasing service

users, potential leasing market research, legislative framework improvement and set leasing programs in the educational institutions.

4. According to the research of IFM-Georgia Business Development Project, a potential market of leasing is about 15-22 million dollars. About 792 companies were examined in 11 regions. As leasing is a new financial instrument in Georgia, there is no data on the potential market demand and leasing volume. The main sectors in Georgia where leasing is used are industry and transport, and active users are small and medium-sized enterprises.

5. For Georgian entrepreneurs, it is better to use refundable leasing (buy back), what means that, after the leasing contract date expires (which should not be long) an entrepreneur should return the vehicle-device to a leasing company. Doing this he would be able to make an agreement to use new generation of techniques and technologies. Accordingly, we believe that at this stage of the development of the country, the mentioned for of leasing relations is very important and should definitely be supported.

მედიცინის სექცია

Section of Medicine

ლიკა მელიოიანი
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგიის პროგრამა, III დონე

**პირით სუნთქვა (გამწელებული ცხვირით სუნთქვა);
სხეულის არასწორი დგომა და აღნაგობის დარღვევა**

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **ნინო წილოსანი**

1. ადამიანი ბუნებრივად სუნთქავს ცხვირით. ჩასუნთქვა და ამოსუნთქვა უნდა ხდებოდეს ცხვირის სასუნთქი გზების გავლით, სადაც ჰაერი იფილტრება და თბება. ხოლო თუ ესე არ ხდება, ასეთ შემთხვევაში ცხვირ-ხახაში ჩნდება სპეციფიური წანაზარდები ე.წ. „ადენოიდები“, რაც ართულებს ჰაერის თავისუფალ მოძრაობას ცხვირში.
2. პირით სუნთქვისას, ბავშვებში გარდაუვალია სახის ძვლების განუვითარებლობა, სახის პროპორციების დარღვევა და დეფორმაციები, რაც გარეგნულად ვლინდება თანკბილვის ანომალიით და კბილთა მჭიდრო დგომით.
3. ძილის ჩვევა ერთი და იგივე პოზაში: ზურგზე მუცელზე, გვერდზე და ნიკაპქვეშ ხელამოდებული განაპირობებს ქვედა ყბის განლევას.
4. სხეულის არასწორი მდგომარეობა ჯდომის დროს: თავის ხელის გულზე დაყრდნობილ მდგომარეობაში იწვევს ყბა-კბილთა ანომალიას.

Lika Meloiani
Georgia
Grigol Robakidze University
Dentistry programme, III level

**Mouth Breathing (Shortness of Breath Nose);
Incorrect Body Posture**

Scientific supervisor: Associate Professor **Nino Tsilosani**

1. It is well known that in the normal habitual exercise inhaled and exhaled air passes through the nasal cavity. The air jet, entering through the nasal openings, penetrates into the middle nasal passage, then an arc curving downwards falls into the nasopharynx. The way of the air going is the winding moist mucus moves.

2. The mechanism of development of dentofacial anomalies in the buccal respiratory is explained by the Institute in different ways. Mouth breathing leads to disruption of facial muscles, the circular muscles of the mouth, tongue.

3. The habit of sleeping in the same position - on the back, stomach, on one's side, and with a hand planted under the cheek – causes development of asymmetric jaws, narrowing or displacement of the mandible.

5. Improper position of the body in a sitting position, maintaining the head with hands on the chin or palm solid object leads to dentofacial anomalies.

ირაკლი აბაშიძე, შალვა ბექაური
საქართველი
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგიის პროგრამა, III დონე

დენადი კომპოზიტების დადებითი და უარყოფითი მხარეები

ხელმძღვანელი: პროფესორი **სოფიო სამხარაძე**

1. ადჰეზიური სისტემის გამოჩენის შემდეგ საგრძნობლად გაიზარდა სხვადასხვა სტომატოლოგიური კომპოზიციური მასალების გამოყენებაც. ადრეული სტომატოლოგიური კომპოზიტები ძირითადად შევსებული იყო კვარცის საკმაოდ დიდი ნაწილაკებით, რაც აძნელებდა საბოლოო რესტავრაციის გაპრიალებას. ბოლო დროინდელი ინოვაციების ფონზე ხელმისაწვდომი გახდა ფისები მცირე ზომის შემავსებლით და უკეთესი პოლირების უნარით. კომპოზიციური ფისები წარმოადგენს პოლიმერული შევსებულ მატრიცას, კბილის შეფერილობის მქონე სარესტავრაციო მასალას, რომლის ფიზიკური მახასიათებლები შემავსებლის ტიპიდან და ფისოვანი მატრიცის სიბლანტიდან გამომდინარეობს. კომპოზიციური მასალების კლასიფიცირება ხდება შემავსებლის ზომის, შემავსებლის რაოდენობისა და ორგანული მატრიცის სიბლანტის მიხედვით. პირდაპირი რესტავრაციისთვის გამოყენებული მასალების უმეტესობა შემდეგ კატეგორიებს მიეკუთვნება: ჰიბრიდები, ნანო-შევსებული ან მიკრომატრიქსული ჰიბრიდები, მიკროფილები, ჩასალაგებელი და დანადი კომპოზიტები.

2. კომპოზიტების მთავარი მახასიათებელი მისი მატრიცა და შემავსებელი ნაწილაკები. პირველადი მიზეზი რატომაც ხდება შემავსებლების მოცულობის მატება არის სიმტკიცისა და ცვეთამდეგობის გაზრდა. შევსების დონის მატებასთან ერთად იზრდება კომპოზიტების სიმკვრივე. კომპოზიტების უმეტესობას აქვს პასტისებრი კონსისტენცია, რაც უმეტეს კლინიკურ სიტუაციაში სავსებით მისაღებია, მაგრამ რიგ შემთხვევებში სასურველია ნაკლები სიმკვრივის საბუენი მასალის არსებობა.

ზემოაღნიშნული მიზეზის გათვალისწინებით 1996 წელს კომპოზიტების ახალი კლასი შემუშავდა - დენადი კომპოზიტები, რომელთა მოთავსება კბილზე (პრეპარირებულ ღრუში) შესაძლებელი იყო შპრიცის საშუალებით, რამაც ბუნების ეს კლასი გამოსაყენებლად იდეალური გახადა მცირე ღრუების შესავსებად, რომელთა დაბუნა საკმაო სირთულეს წარმოადგენდა პასტივური კონსისტენციის კომპოზიტების გამოყენებით.

3. დენადი კომპოზიტების წარმოების განვითარებას ხელი შეუწყო მისმა კონსისტენციამ და არა კლინიკურმა მტკიცებულებებმა. ერთი შეხედვით დენადი კომპოზიტები მცირედ შევსებულია და შესაბამისად ადვილად ცვეთადი და მცირედი სიმტკიცის მქონე. გამოყენებული შემავსებლიდან გამომდინარე დენადი კომპოზიტების უმეტესობის შევსების ხარისხი 41-53% მოცულობით. პირველ ეტაპზე მათი გამოყენების ჩვენებას წარმოადგენდა პატარა ზომის კლასი I ღრუები და ფისურები. დღესდღეობით მათი გამოყენების ჩვენებები საგრძნობლად გაიზარდა.

Irakli Abashidze , Shalva Bekauri

Georgia

Grigol Robakidze University

Dentistry programme, III level

Advantages and Disadvantages of Flowable Composites

Scientific supervisor: Professor **Sophio Samkharadze**

1. Since the introduction of adhesive bonding, the types of dental resins have increased along with the number of uses. The earliest composite resins were usually quartz-filled with reasonably large filler particles, making restorations difficult to polish. Due to recent innovations, resins are now available with smaller filler particles for better polishability. A number of new product types have also emerged in response to needs expressed by practitioners. Composite resins are polymer matrix filled, tooth-colored restoratives that derive their physical properties and

handling characteristics from loading with reinforcing filler particles and the viscosity of the resin matrix. Composite resins can be classified by filler size and percent filler loading, as well as by the viscosity of the composite. With the expanded categories of composite resins, they can also be classified by their uses. The majority of direct restorative composite resins fall into one of the following categories: hybrid, nano-filled or micromatrix hybrid, microfill, packable composites and flowable composites.

2. What characterize a composite resin are its resin matrix and filler particles. One of the primary reasons for the increased loading of fillers in physical properties and resistance to functional wear. As filler loading increased, so did composite resin viscosity. Most direct restorative composite resins have a putty-like consistency. While the putty-like consistency of composite resins was a desirable characteristic for most clinical uses, there was a desire to have a less viscous composite resin but not one that was as runny as dental sealants. For this reason, a new class of composite resins was introduced to the dental profession in late 1996. These flowable composites had as their principal characteristic a viscosity that allowed them to be injected into a cavity preparation. The application of flowable composites through small needles or canulas made them ideal for use in small preparations that would be difficult to fill with more conventional composite resins.

3. The development of flowable composites was based upon its flowable viscosity and not any clinical evidence of success for specific applications. At first glance, flowable composite resins are not highly filled and are more susceptible to wear in stress-bearing areas. Depending on the type of filler used, the majority of flowables are filled between 41-53% by volume which translates into 56-70% by weight. Some of the manufacturers are using fluoride containing glass fillers and can make the claim that they contain fluoride. The availability of the fluoride is questionable. While the earliest uses cited were for small, conservative Class I preparations of pits and fissures (preventive resin restorations), today there have been case reports on expanded uses of flowable resin composites.

ანა ბოკუჩავა
საქართველო
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგია
რეზიდენტურა

არტიკანის გავლენა თავის ტვინის ელექტრულ აქტივობაზე

ხელმძღვანელი: ასოცირებული
პროფესორი **ნინო წილოსანი**

1. ცნობილია, რომ ადგილობრივი გაუტკივარების ჩატარების დროს საანესთეზიო პრეპარატების ჭარბი დოზების გამოყენებამ შესაძლოა, გამოიწვიოს ნევროლოგიური გართულებები. ამ თვალსაზრისით, საანესთეზიო პრეპარატების შეფასებისას, უნდა გავითვალისწინოთ მათი პოტენციური ნევროლოგიური ეფექტების გამოვლენის რისკი.
2. ტოქსიკური ეფექტების თვალსაზრისით, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება პრეპარატის ისეთ ფარმაცოლოლოგიურ პარამეტრებს, როგორცაა საანესთეზიო ნივთიერების ცხიმშიხსნადობის კოეფიციენტი, პლაზმის ცილებთან შეკავშირების უნარი, მისი მეტაბოლიტების უნარი, გამოიწვიოს ტოქსიკური ნევროლოგიური გართულებები.
3. ნევროლოგიური გართულებების რისკი შესაძლოა, გაიზარდოს პრეპარატის შემთხვევითი ინტრავასკულური შეყვანისას, ან პრეპარატის მეტაბოლიზმისა და გამოყოფის დარღვევის დროს ზოგადი სომატური პათოლოგიების ფონზე.
4. ზემოთაღნიშნულის გათვალისწინებით, კვლევის მიზანს წარმოადგენს არტიკანის პრეპარატების (არტიკანის 4% ხსნარი ადრენალინის გარეშე და არტიკანის 4% ხსნარი ადრენალინთან ერთად 1:100000) ეფექტების შესწავლა თავის ტვინის ელექტრულ აქტივობაზე.

Ana Bokuchava
Georgia
Grigol Robakidze University
Dentistry
Resident programme

Artikain Effect on the Electrical Activity of Brain

Scientific supervisor: Associate Professor **Nino Tsilosani**

1. It is a well-known fact that the use of excessive doze of anesthetic drugs may lead to neurological complications. In this regard, while evaluating anesthetic drugs, the risk of their potential neurological effect should be taken into consideration.
2. From the point of view of toxic effect, great importance is given to the preparation of pharmaceutical parameters such as the ratio of anesthetic lipid dissolubility, plasma protein binding ability, the ability of its metabolites to cause neurological complications.
3. The risk of neurological complications may increase in case of randomly made intravascular injection or a violation of the separation of drug metabolism and general somatic pathologies background.
4. Purpose of this research was to investigate the effect of one of the most commonly used local anesthetics - Artikain (Artikain 4% in combination with Adrenaline 1:100000 and Artikain without Adrenaline) effect on the electrical activity of the brain.

ნათია ჯავახიშვილი
საქართველო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ბიოლოგია
ბაკალავრიატი, II დონე

მუტაცია დელტა 32

ხელმძღვანელი: პროფესორი **თეიმურაზ ლეჟავა**

1. ადამიანებში CCR5 გენი (აკოდირებს CCR5 პროტეინს) ლოკალიზებულია მესამე ქრომოსომის მოკლე, (p) მხრის 21-ე პოზიციაში. ჩრდილოეთ ევროპის მოსახლეობაში გავრცელებულია აღნიშნული გენის მუტაცია, სახელწოდებით დელტა 32 (CCR5-Δ32). CCR5 წარმოადგენს ქემოკინის რეცეპტორს, რომელიც ექსპრესირებულია T-უჯრედებზე, მაკროფაგებსა და დენდრიტულ უჯრედებზე. შიდსის ვირუსის ზოგიერთი შტამი (HIV-1) იყენებს მას, როგორც კო-რეცეპტორს, რომლის საშუალებითაც იგი აღწევს მასპინძელ უჯრედში.

2. მისი ლიგანდებია Rantes (CCL5), MIP-1α (CCL3), MIP-2β (CCL4), CCL3L1. ევროპელების 5-14% აღნიშნული მუტაციის მატარებელია. CCR5-Δ32 აქვს ნეგატიური ეფექტი T-უჯრედების ფუნქციონირებაზე, მაგრამ იცავს მათ HIV ინფექციისაგან. ამ მუტაციის მატარებელი ადამიანი ჯანმრთელია. გავრცელებული ჰიპოთეზის თანახმად, აღნიშნული ალელი შავი ჭირის მძვინვარების პერიოდში გადარჩა ბუნებრივი გადარჩევის შედეგად. კვლევებმა აჩვენა, რომ ამ ალელის ერთმა ასლმა შეიძლება გაახანგრძლივოს ვირუსის განვითარება დაახლოებით 2 წლით. ხოლო 2 ალელი კი უზრუნველყოფს ძლიერ დაცვას HIV ვირუსისაგან.

3. უკვე არსებობს გენეტიკური მიდგომა, რომელიც გულისხმობს HIV-1 ვირუსით დაავადებულების მკურნალობას CCR5 ექსპრესიის ბლოკირების გზით. ეს ჰიპოთეზა გამოიცადა შიდსის

ვირუსით დაავადებულ გერმანელ პაციენტზე, რომელსაც აღენიშნებოდა მიელოიდური ლეიკემიაც. მას უნერგავდნენ ზურგის ტვინის ღეროუჯრედებს. დონორი CCR5-Δ32 მუტაციის მატარებელი იყო. 600 დღის შემდეგ პაციენტი გამოჯანმრთელდა. კერძოდ, მის სისხლში არ მოხდა შიდსის ვირუსის იდენტიფიცირება. 3 წლის შემდეგ მას რეზისტენტობა გამოუმუშავდა შიდსის წინააღმდეგ. იგი შიდსისგან განკურნებულად ითვლება.

Natia Javakhishvili

Georgia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Biology

Bachelor's programme, II level

Mutation Delta 32

Scientific supervisor: Professor **Teimuraz Lejava**

1. In humans, the CCR5 gene that encodes the CCR5 protein is located on the short (p) arm at position 21 on chromosome 3. The mutation Delta 32 is spread in north Europeans. CCR5 is the chemokine receptor, which is expressed on T cells, macrophages and dendritic cells.

2. The ligands of these receptors are: Rantes (CCL5), MIP-1 α (CCL3), MIP-2 β (CCL4), CCL3L1. 5-14 percent of Europeans carry this mutation. CCR5-Δ32 has a negative effect upon T-cell function, but appears to protect against HIV. A person with this mutation is healthy because the absence of CCR5 receptor does not have substantial effect of health. It is hypothesized that this allele was favored by natural selection during Black Death. Multiple studies have shown that presence of one copy of this allele delays progression to the condition

of AIDS for about two years. And double allele provides strong protection from HIV.

3. There already exists a genetic approach what implies the treatment of HIV-1 infected patient by blocking of CCR5 expression. This hypothesis was tested in a HIV-1 infected German patient who had also developed myeloid leukemia. He was transplanted the spinal stem cell. The donor carried the mutation Delta 32. After 600 days, the patient recovered. After three years, the patient had maintained the resistance to HIV and was pronounced cured of the HIV infection.

*სოფიო მეფარიშვილი
საქართველი
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგიის პროგრამა, II დონე*

**იოდიზებული და ვიტამინიზირებული ჩაის გამოყენება
იოდდეფიციტური მდგომარეობის კორექციისათვის**

ხელმძღვანელი: პროფესორი ნანა ფილია

1. იოდის უკმარისობის კორექციის ორი აღიარებული მეთოდი არსებობს. ყველაზე გავრცელებული კვების პროდუქტების იოდიზირება (მარილი, პური, წყალი, რძე და ა.შ) და მედიკამენტოზური პრეპარატების გამოყენება (კალიუმის იოდიდი, ანტისტრუმინი, ლუგოლის ხსნარი, იოდიზირებული ზეთი).

2. საქართველოში ლოკალური იოდის პროფილაქტიკის ჩასატარებლად მიზანშეწონილია იოდის შემცველი იოდიზირებული ჩაის გამოყენება. ამ პროდუქტის გამოყენებას იოდის უკმარისობის დროს რიგი უპირატესობები გააჩნია: ჩაის მომარება ერთ სულ მოსახლეზე შედრებით სტაბილურია, ჩაის მიწოდება შესაძლებელია ყველაზე შორეულ დასახლებლ პუნტებში. იოდიზირებული ჩაის გამოსვება არ მოითხოვს წარმოების

გადაწყობას და დიდ ფინანსურ ხარჯებს. ჩვენს მიერ შემუშავებული იოდიზირებული და ვიტამინიზირებული ჩაი „კოლხი“ (პატენტი N442, საქართველო 1997წ) ყოველდღიური მოხარება უზრუნველყოფს ადამიანის ორგანიზმის მის მიერ იოდის სადღეღამისო ნორმის მიღებას. მოხალისეებზე დაკვირვების ჩატარების შედეგად დადგენილია მათ შარდში იოდის კონცენტრაციის მნისჰენელოვანი ზრდა იოდიზირებული და ვიტამინიზირებული ჩაის მოხმარებისას.

3. წინამდებარე სამუშაოს მიზანს ჩვენს მიერ შემუშავებული იოდიზირებული და ვიტამინიზირებული ჩაის მოქმედების ეფექტურობის შესწავლა შეადგენდა სტუდენტებსში იოდდეფიციტური მდგომარეობის დროს.

4. გამოკვლევები ჩატარებული იყო ორგანიზებულ კოლექტივში 30 სტუდენტის მონაწილეობით. სტუდენტები ყოველდღიურად 25 დრის განმავლობასი დილა და საღამოს (ორჯერ დღეში) მოიხმარდნენ იოდიზირებულ და ვიტამინიზირებულ ჩაის „კოლხი“, რომელიც იოდის მიღების ძირითად წყაროს წარმოადგენდა. პარალელურად შესწავლილი იქნა სტუდენტების ფაქტიური კვებაანკეტურ გამოკითხვის მეთოდით(3,4) კვების რაციონის შეფასებას ქიმიური შემადგენლობის მაჩვენებლების შესაბამისი ცხრილების გამოყენებით ვაწარმოებდით (1). მიღებული მონაცემები შევადარეთ სტუდენტებზე ძირითად ნივთიერებებსა და ენერგიაზე მოთხოვნილების პიზიოლოგურ ნორმებს.

5. პირველადი ინფორმაციის დამუშავებას და ანალიზს ვანხორციელებდით კომპიუტერული პროგრამის საშუალებით, რომელიც საშუალებას იძლევა ავტომატურ რეჟიმში აწარმოოს რაციონების რაოდენობრივი და თვისობრივი შემადგენლობის გაანგარიშება, ასევე შეაფასოს კვების რეჟიმი.

6. ყველა გამოკვლეულს დაკვირვების დასაწყისში და დასასრულს ჩაუტარდა ორგანიზმის იოდით დაკმაყოფილების ბიოქიმიური

შეფასება. შეფასების კრიტერიუმს შარდში იოდის ექსკრეციის დონე წარმოადგენდა.

7. სტუდენტების ფაქტიური კვების შესწავლამ აჩვენა, რომ მათი ენერგეტიკული ღირებულება საშუალოდ არის 1880,0 კალორია, რაც ფიზიოლოგიური მოთხოვნილების 70%-ს შეადგენს სტუდენტების რაციონში ცილების შემცველობა სადღელამისო ნორმის 75%-ს შეადგენდა. ამასთან აღინიშნებოდა როგორც მცენარეული (სადღელამისო ნორმის 68.1%), ისე ცხოველური (სადღელამისო ნორმის 80.7%) ცილის უკმარისობა. ცხიმებისა და ნახსირწყლების უკმარისობა ასევე დაქვეითებული იყო (შესაბამისად 75.8 და 63.7 %). კვების მითითებულმა თავისებურებამ რაციონში ძირითადი საკვები ნივთიერებების დისბალანსი განაპირობა: ცილების, ცხიმების და ნახშირწყლების შეფარდებამ შეადგინა 1:0,94:3,4; ნაცვლად რეკომენდირებული 1:1:4-სა აღინიშნებოდა იოდის უკმარისოც (44,7% ფიზიოლოგიური ნორმიდან).

8. სტუდენტების რაციონში ძირითადი საკვები ნივთიერებების არასბალანსირებული შემცველობა, ცხოველური ცილების უკმარისობა, მიკრო და მაკრო ელემენტების (პირველყოფლისა იოდის) ნაკლებობა ხელს უწყობს მათ ორგანიზმში იოდ-დეფიციტური მდგომარეობის განვითარებას. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ ჩვენს მიერ პროფილაქტიკური საშუალებების სახით გამოყენებული იქნა იოდიზირებული და ვიტამინიზირებული ჩაი „კოლხი“. დაკვირვების შედეგები წარმოდგენილია ცხრ.1-ში

დაკვირვების პერიოდი შემცველობა, მკგ%	იოდის
დაკვირვების დასაწყისი	7,4+0,85
დაკვირვების დასასრული	16,6+1,9

9. როგორც გამოკვლევებმა აჩვენეს, სტუდენტებში დაკვირვების დასაწყისში დადგენილი იყო სხვადასხვა ხარისხის გამოვლენილი იოდის დეფიციტი. ეს უკანასკნელი 30 სტუდენტიდან გამოვლენილი იყო 21-ში (70%), ამასთან 9-ში (30%) საშუალო სიმძიმის იოდის ექსკრეციის დონით 4,0-4,5კგ%. იოდი ნორმალური ექსკრეცია (10,0მკგ%-ზე მეტი) აღნიშნული იყო მხოლოდ 9 სტუდენტში (30%).

10. ამრიგად, იოდიზირებული და ვიტამინიზირებული ჩაის მოქმედების ეფექტურობის შესწავლის შედეგები სტუდენტებში იოდის ექსკრეციის სტატისტიკურად სარწმუნო ზრდაზე მიუთითებენ. აღნიშნული მოცემული პროდუქტის იოდდეფიციტური მდგომარეობის კორექციისათვის გამოყენების ეფექტურობაზე მიუთითებს. ჩატარებული გამოკვლევების საფუძველზე ეკომენდებულია იოდიზირებული და ვიტამინიზირებული ჩაი „კოლხი“-ს გამოყენება სტუდენტთა კვებაში იოდდეფიციტური მდგომარეობისას.

Sophio Meparishvili

Georgia

Grigol Robakidze University

Dentistry programme, II level

Application of Iodized and Vitaminized Tea for Correction of Iodine Deficiency Condition

Scientific supervisor: Professor **Nana Pilia**

1. 30 students participated in the research devoted to the study of effectiveness of iodized and vitaminized tea “Kolkhi” in iodine deficiency conditions.

2. Observation of actual nutrition showed that energetic value among the students makes up 1880.0 kcal what in average makes 70% of physiological need. Ration of the students contained 75.5% of daily

norm proteins. At the same time it deficiency of both, vegetable (68.1% of daily norm) and animal (80.7% of daily norm) proteins was observed. The levels of fats and carbohydrates were also lowered (75.8% and 63.7% respectively). These peculiarities conditioned misbalance of basic nutritional substances in rations.

3. Unbalanced content of basic nutritional substances in rations, deficiency of animal proteins, vitamins, macro and microelements (first of all iodine) condition development of iodine deficiency. The iodized and vitaminized tea "Kolkhi" was used as a preventive means against such condition.

4. In the beginning of the research different levels of iodine deficiency were observed in 21 students (70%), 9 (30%) of them had moderate level with 4.0-4.5 mkg% of excretion. Normal excretion (more than 10 mkg%) was observed in 9 students.

5. At the end of observation period was observed significant increase of iodine level in urine and made up 16.6 ± 1.9 mkg%, against 7.4 ± 0.85 mkg%, and increase did not depend on the initial of deficiency.

6. Thus, study of effectiveness of iodized and vitaminized tea "Kolkhi" indicates statistically reliable increase of iodine excretion in students and confirms the effectiveness of application of the given product for correction of iodine deficiency. All the above mentioned makes it possible to recommend iodized and vitaminized tea "Kolkhi" for application in nutrition of students with iodine deficiency.

ნინო მიქიაა
საქართველი
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგიის პროგრამა, III დონე

პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის დაზიანებები
ბავშვთა მწვავე ინფექციების დროს

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **ნინო წილოსანი**

1. მწვავე ინფექციების დროს ინტოქსიკაციის და მაღალი სიცხის ფონზე ხშირად ვლინდება პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის დაზიანება. ხშირად ბავშვთა ინფექციების ადრეული დიაგნოსტიკა სწორედ ექიმ სტომატოლოგს უწევს.
2. დიფტერიის გამოვლინება პირის ღრუში - ყელის ტკივილი, ლორწოვანი გარსის ჰიპერემია, ენისა და ნუშურების შეშუპება. ლორწოვანი გარსი იფარება მოთეთრო ნადებით. აღინიშნება რეგიონული ლიმფადენიტი.
3. წითელას დროს პირის ღრუს ლორწოვანზე აღინიშნება ენანთემა, ლოყის ლორწოვანზე კი „ფილატოვ-კოპლიკის ლაქები“, რომლებიც ერთეულია ან მრავლობითი. დაავადების მიმდინარეობის დროს შესაძლოა განვითარდეს წყლულოვანი სტომატიტი ან ოსტეომიელიტი.
4. ქუნთრუშას პირის ღრუში აქვს მრავალფეროვანი გამოვლინება - მკვეთრად ჰიპერემიულ უბნებზე ჩნდება ენანთემა, იწყება ანგინა, შემდგომში კი – ენის დვრილების ატროფია.

Nino Mikaia
Georgia
Grigol Robakidze University
Dentistry programme, III level

Lesions of the Oral Mucosa in Children with Infectious Diseases

Scientific supervisor: Associate Professor **Nino Tsilosani**

1. On the mucous membrane are often revealed certain changes in various acute infectious diseases involving intoxication and fever. Often an early diagnosis of infections is made by a dentist.
2. Manifestation of diphtheria in oral cavity - sore throat, seen marked redness and swelling of the mucous membrane of the tonsils, the palatine arches, tongue, color white plaque, regional adenitis.
3. In case of measles on mucous membranes appear red, irregularly shaped spots the size of a pinhead to lentil-*enanthema*, which in severe cases may develop ulcerative stomatitis, osteomyelitis of the jaw bones.
4. Scarlet fever in the oral cavity has multiple appearances on congestive. Sometimes appears *enanthemy*, angina starts then - tongue atrophy of the papilla.

**თანამედროვე ენდოდონტიურ პრაქტიკაში გამოყენებული
ანტისეპტიკების შედარებითი დახასიათება**

ხელმძღვანელი: პროფესორი **სოფიო სამხარაძე**

1. კბილის არხთა სისტემის ირიგაციის როლის მნიშვნელობის შემცირება ენდოდონტიაში ძნელია. მექანიკური დამუშავების დროს შესაძლებელია არხთა სისტემიდან დიდი რაოდენობის მიკროორგანიზმების ელიმინაცია, მაგრამ დარჩენილი მიკროორგანიზმებს შეუძლია გამოიწვიონ ან შეინარჩუნონ პერიაპიკალურ ქსოვილთა ანთება, ამიტომ არხების ირიგაციას დიდი მნიშვნელობა აქვს მიკროორგანიზმების იმ რაოდენობამდე შემცირებაში, როდესაც ხელი აღარ შეეშლება ქსოვილთა აღდგენას.

2. ნატრიუმის ჰიპოქლორიტი ოცწლეულების მანძილზე, განსხვავებული კონცენტრაციით, წარმოადგენდა ძირითად ანტისეპტიკს არხების დამუშავებისთვის, რადგანაც მას გააჩნია კარგი ანტიმიკრობული და ქსოვილთა გალხობის უნარი.

3. ნატრიუმის ჰიპოქლორიტი პირველად დამზადებული იქნა 1789 წელს, კლოდ ლუის ბერტოლეტის მიერ საკუთარ ლაბორატორიაში, მდ. ჟაველის სანაპიროზე, საფრანგეთში. მმან მოახდინა ქლორის აირის გატარება ნატრიუმის კარბონატის ხსნარში. მიღებულ სითხეს ეწოდა “Eau de Javel” „ჟაველის წყალი“. ეს იყო ნატრიუმის ჰიპოქლორიტის სუსტი ხსნარი. წარმოების პროცესი არ იყო საკმარისად ეფექტური და ალტერნატიული მეთოდების ძიება ხდებოდა. ერთ-ერთი ასეთ მეთოდი მოიცავდა ნატრიუმის კარბონატიდან ქლორირებული კირის მიღებას (მათეთრებელი ფხვნილი). ეს მეთოდი გამოიყენებოდა ჰიპოქლორიტის ხსნარის მისაღებად, რომელიც გამოიყენებოდა

სავადმყოფოებში, როგორც ანტისეპტიკი I მსოფლიო ომის შემდეგ სავაჭრო სახელწოდებით „ეუროლი“ და „დაკინის ხსნარი“.

4. ნატრიუმის ჰიპოქლორიტს გააჩნია გარკვეული უარყოფითი მხარეებიც. ყველაზე სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს ქსოვილთა ანთებითი რეაქცია, რომელიც ვითარდება ხსნარის პერიაპიკალურად გადასვლისას. NaOCl-ს გააჩნია არასასიამოვნო სუნი და გემო. ტანსაცმელზე შემთხვევითი მოხვედრისას იწვევს ქსოვილის გაუფერულებას. ზემოთაღნიშნული უარყოფითი მხარეების გათვალისწინებით მოხდა ქლორჰექსიდიდინის შესწავლა, როგორც ალტერნატიული არხების საირიგაციო ანტისეპტიკური საშუალებისა.

5. ქლორჰექსიდიდინი შემუშავებული იქნა მე-20 საუკუნის ორმოციან წლებში. იგი წარმოადგენს კათიონურ ბიგუანიდს pH 5.5-დან 7.0-მდე და მოქმედებს, ნეგატიურად დამუხტული ბაქტერიების კედლებზე და მიკრობულ კომპლექსებზე მათთან მიწებების (შეერთების) გზით. დაბალი კონცენტრაციისას ქლორჰექსიდინს გააჩნია ბაქტერიოსტატიკული მოქმედება, ცვლის რა ბაქტერიების უჯრედის ოსმოსურ წონასწორობას და კალიუმისა და ფოსფორის შედწევადობას. მაღალი კონცენტრაციისას ქლორჰექსიდინს იწვევს ბაქტერიული უჯრედის ციტოპლაზმის შემადგენელი ელემენტების პრეციპიტაციას და უჯრედის სიკვდილს.

6. ქლორჰექსიდიდინი წარმოადგენს ფართო სპექტრის ანტიმიკრობულ აგენტს, რომელიც მოქმედებს ბაქტერიების ვეგეტატიური ფორმებისა და მიკობაქტერიების წინააღმდეგ. გააჩნია საშუალოდ გამოხატული აქტივობა სოკოებისა და ვირუსების წინააღმდეგ და ხელს უშლის სპორების აქტივაციას. ყველაზე აქტიურია გრამ+ კოკების წინააღმდეგ, ნაკლებად გრამ+ და გრამ- ჩხირების მიმართ. მისი ანტისეპტიკური მოქმედება უტოლდება NaOCl-ისას და ის დამლუპველად მოქმედებს *Enterococcus faecalis*, რომელიც რეზისტენტულია კალციუმის ჰიდროქსიდის მიმართ. ენდოდონტიაში ქლორჰექსიდიდინი გამოიყენება 2% ხსნარის სახით.

Sophio Meparishvili
Georgia
Grigol Robakidze University
Dentistry programme, II level

Comparative Characteristic of Antiseptics Applied in Endodontic Therapy

Scientific supervisor: Professor **Sophio Samkharadze**

1. The importance of irrigation used in root canal therapy cannot be understated. While mechanical instrumentation may remove significant numbers of bacteria in a canal system,¹ the remaining bacteria can cause or sustain periradicular tissue inflammation.^{2,3} Therefore, antibacterial irrigation is of great importance to help eliminate or reduce bacteria to a level that allows tissue healing. In various concentrations, sodium hypochlorite (NaOCl) has been used for decades as a primary endodontic irrigant. While it has excellent antimicrobial and tissue-dissolution properties, it also has some disadvantages. One of the more serious problems associated with NaOCl is that it can cause soft-tissue inflammation if expressed out of the confines of the root canal.⁴ This event is commonly referred to as a sodium hypochlorite accident, which may cause extreme pain and/or widespread swelling.⁴ In addition, NaOCl has an unpleasant odor and taste if it passes the dental dam. Also, NaOCl will act as a bleaching agent if accidentally expressed onto clothing. Because of NaOCl's negative properties, chlorhexidine has been studied as an alternative irrigant for root canal disinfection.

2. Chlorhexidine was developed in the research laboratories of Imperial Chemical Industries Ltd in the late 1940s.⁵ Chlorhexidine is a cationic biguanide that is active at a pH of 5.5 to 7.0 and works by binding to negatively charged bacterial cell walls and extramicrobial complexes. At low concentrations, chlorhexidine has a bacteriostatic effect, causing an alteration of bacterial-cell osmotic equilibrium and leakage of potassium and phosphorous. At high concentrations, chlorhexidine is bacteriocidal causing the cytopasmic contents of the bacterial cell to precipitate,

resulting in cell death.^{6,7} While chlorhexidine is not water soluble, chlorhexidine gluconate, which is a salt formed from chlorhexidine and gluconic acid

3. Chlorhexidine is a broad-spectrum antimicrobial agent that has been shown to be active against vegetative bacteria and mycobacteria, has moderate activity against fungi and viruses, and inhibits spore germination. It has been shown to be most effective against gram-positive cocci, while less active against gram-positive and gram-negative rods.⁶ The antibacterial efficacy of chlorhexidine is comparable with that of NaOCl^{1,9-11} and is effective against strains of bacteria resistant to calcium hydroxide, such as gram-positive *Enterococcus faecalis*.¹² The concentration often used in endodontic therapy is 2% chlorhexidine.

4. Sodium hypochlorite was first produced in 1789 by Claude Louis Berthollet in his laboratory on the quay Javel in Paris, France, by passing chlorine gas through a solution of sodium carbonate. The resulting liquid, known as "*Eau de Javel*" ("Javel water"), was a weak solution of sodium hypochlorite. However, this process was not very efficient, and alternative production methods were sought. One such method involved the extraction of chlorinated lime (known as bleaching powder) with sodium carbonate to yield low levels of available chlorine. This method was commonly used to produce hypochlorite solutions for use as a hospital antiseptic that was sold after World War I under the trade names "Eusol" and "Dakin's solution".

5. Today, an improved version of this method, known as the Hooker process, is the only large scale industrial method of sodium hypochlorite production. In the process, sodium hypochlorite (NaClO) and sodium chloride (NaCl) are formed when chlorine is passed into cold and dilute sodium hydroxide solution. It is prepared industrially by electrolysis with minimal separation between the anode and the cathode. The solution must be kept below 40 °C (by cooling coils) to prevent the undesired formation of sodium chlorate.

სალომე მეფარიშვილი, ნინო დევაძე
საქართველი
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგიის პროგრამა, III დონე

იონომერული ცემენტები

ხელმძღვანელი: პროფესორი **სოფიო სამხარაძე**

1. მინაიონომერული ცემენტების გამოყენება სტომატოლოგიაში დაიწყო 1972 წელს, როგორ წინა კბილების (კლასი III და V) საბჭენი მასალის. მათ აქვთ უნარი ქიმიურად დაუკავშირდნენ კბილის ქსოვილებს და ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში გამოიყონ ფტორის იონები. მინაიონომერების ზემოაღნიშნულმა დადებითმა თვისებებმა შესაძლებელი გახადა მათი გამოყენება სარძევე კბილების დაბჭენის პროცესში. კლინიკური კვლევების საფუძველზე დადგინდა, რომ მეტალით გაძლიერებული მინაიონომერების გამოყენება არ არის სასურველი სარძევე კბილების დაბჭენისას, ძლიერი ოკლუზიური დატვირთვის გამო. თუმცა მოლარების მიდამოში მინაიონომერების გამოიყენება, როგორც საიზოლაციო სარჩული, დროებითი და შუალედური ბჭენი, ბავშვებსა და მოზრდილებში, ორთოპედიული კონსტრუქციების დასაცემენტებლად, ზოგადი სომატური დაავადების მქონე და ასაკოვან პაციენტებში.

2. მინაიონომერული ცემენტები იყოფა ხუთ ძირითად კლასად:

- ტრადიციული მინაიონომერები (დაბალი და მაღალი სიმკვრივის),
- მოდიფიცირებული მინაიონომერები (ტრადიციულს დამატებული HEMA),
- ჰიბრიდული მინაიონომერები (ორმაგი გამყარების),
- სამმაგი გამყარების მინაიონომერები,
- მეტალით გაძლიერებული მინაიონომერები.

3. ტრადიციული მინაიონომერები პირველად შემოთავაზებულ იქნა ვილსონისა და კენტის მიერ. ისინი მიიღება

პოლიალკეტონური მჟავების (პოლიაკრილის მჟავა) და მინის კომპონენტების (ფტორალუმინოსილიკატი) შერევით. ფხვნილისა და სითხის შერევის შემდეგ იწყება მჟავური რეაქცია და ბჟენის გამყარების პროცესი.

Salome Meparishvili, Nino Devadze

Georgia

Grigol Robakidze University

Dentistry programme, III level

Glass Ionomer Cements

Scientific supervisor: Professor **Sophio Samkharadze**

1. **Glass ionomer cements** (GIC) were introduced in 1972 for use as restorative materials for anterior teeth (particularly for eroded areas, Class III and V cavities). As they bond chemically to dental hard tissues and release fluoride for a relatively long period, modern day applications of GICs have expanded. The desirable properties of glass ionomer cements make them useful materials in the restoration of carious lesions in low-stress areas such as smooth-surface and small anterior proximal cavities in primary teeth. Results from clinical studies do not support the use of metal-reinforced glass ionomer restorations in primary molars, due to higher occlusal stress loads. However, use of glass ionomers in molar teeth is common as cementing, luting or basing materials may be used in temporary to intermediate term restorations in children and adults, particularly in difficult and dentally compromised cases and for medically compromised and elderly patients.

2. GICs are commonly classified into five principal types:

- Conventional glass ionomer cements (low- and high-viscosity)
- Resin modified glass ionomer cements (conventional with addition of HEMA)

- Hybrid ionomer cements (also known as dual-cured glass ionomer cements)
- Tri-cure glass ionomer cements
- Metal-reinforced glass ionomer cements

3. Conventional GICs were first introduced in 1972 by Wilson and Kent. They are derived from aqueous polyalkenoic acid such as polyacrylic acid and a glass component that is usually a fluoroaluminosilicate. When the powder and liquid are mixed together, an acid-base reaction occurs.

*ანა კუპრეიშვილი, თამარ ორდენიძე
საქართველო
გრიგოლ რომაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
სტომატოლოგიის პროგრამა, III დონე*

ყბა-სახის ანთებითი პროცესები ნარკომანიით დაავადებულ პაციენტებში

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **ნინო წილოსანი**

1. დღესდღეობით ერისთვის უდიდეს საშიშროებას წარმოადგენს ნარკომანია, რადგან მან მიიღო ეპიდემიის სახე. მსოფლიოში რეგისტრირებულია 52 მლნ ადამიანი, რომელიც სისტემატიურად მოიხმარს ნარკოტიკს.

2. ყველაზე ავთვისებიანად ითვლება ოპიუმდამოკიდებული ნარკომანია, რაც შეადგენს საერთო ნარკომანიის 82,9%. ოპიუმდამოკიდებული ნარკომანები დაავადებული არიან შინაგანი ორგანოების პათოლოგიებით, ასევე აღენიშნებათ სერიოზული ცვლილებები კბილების, ყბის ძვლების და მთლიანად პირის ღრუს სისტემაში

3. ნარკოტიკდამოკიდებული პაციენტების მკურნალობის განსაკუთრებული იმაში მდგომარეობს, რომ მოკლე დროში

ჩაუტარდეს სტაციონარში ყველა ღონისძიება პირის ღრუს სანაციისთვის, დაზიანებული კბილების ამოღება, მესამე ხარისხის მორყეული კბილების ექსტრაქცია, კარიესული კბილების და მათი გართულებების, პაროდონტის ქსოვილების და პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის მკურნალობა.

4. 30 წლამდე ასაკის პაციენტებში, რომლებიც 1,5 წლამდე იყენებენ ოპიუმს, მწვავე ცვლილებები არ აღენიშნებათ პირის ღრუმში. გამოყენების ხანგრძლივობის ზრდასთან ერთად ვითარდება ჰიპერტროფიული, წყლულოვანი და შერეული ფორმები. 31-დან 40 წლამდე პაციენტებში, დიდი და მცირე სტაჟის მოხმარების შემთხვევაში შეიმჩნევა პაროდონტის ქსოვილის დაზიანების სხვადასხვა პათოლოგიები: ქრ. გენერალიზირებული პაროდონტიტი, საშუალო ხარისხის ან გართულებული. ხშირ შემთხვევაში ლორწოვანი გარსის დაზიანებისას, რომელსაც ახასიათებს ნელი მიმდინარეობა.

Ana Kupreshvili, Tamar Ordenidze
Georgia
Grigol Robakidze University
Dentistry programme, III level

Maxilla-Facial Inflammation Processes in Drug Addict Patients

Scientific supervisor: Associate Professor **Nino Tsilosani**

1. Nowadays, drug addiction is one of the hazards threatening nations as it has become an epidemy. There are 52 million drug addicts registered worldwide.

2. Opium addiction is most dangerous. It makes 82, 9 % of the total number. Opium addicts suffer from pathologies of internal organs. They also have significant changes in teeth, jaw bones, and oral cavity.

3. Such patients should be treated in hospital during a short period of time. Due attention should be paid to oral hygiene; extraction of damaged teeth, filling of decayed teeth, etc.

4. Acute changes are not observed in up to 30 year old patients who are addicted to opium no more than 1, 5 year. The longer the drug is taken, the greater are its negative effects. Different pathologies of periodontium are revealed in 31 – 40 year old patients.